

Jordi Dalmau i Ausàs

Els ocells del Segre a la Seu

Ajuntament de
La Seu d'Urgell

CADÍ

Els ocells del Segre a la Seu

Jordi Dalmau i Ausàs

**Ajuntament de
La Seu d'Urgell**

Publicació: **Ajuntament de la Seu d'Urgell**,
amb el patrocini de
Cadí Societat Cooperativa C. Ltda.

Primera edició: desembre del 2000

© Dels textos i de les fotos: **Jordi Dalmau i Ausàs**, tret de les fotos de polla d'aigua i durbec, que són del Pere-Miquel Parés, i les de picot garser gros, pit-roig i pica-soques blau, que són del Joan Gispert.

Imprès a Bausili Indústries Gràfiques, SA, Manresa.

Dipòsit legal: B-46783/2000

ISBN: 84-607-1823-9

Tots els drets reservats. Cap part, text, il·lustració o fotografia d'aquest llibre no pot ser reproduïda, emmagatzemada o transmesa en cap format o per cap mitjà: electrònic, mecànic, químic, fotocòpia o qualsevol altre, sense l'autorització de l'autor.

Fotografia de la coberta: blauet parat en una balca del Segre.

*Al meu germà Joan,
que em va ensenyar a mirar al cel.*

Gavià argentat

SUMARI

Agraïments, 6

Pròleg , 7

Vocació del llibre , 8

Consideracions prèvies, 9

Àmbit geogràfic, 13

Aproximació a l'entorn natural del riu, 14

Riquesa ornítica del Segre , 17

Catàleg d'espècies, 19

Altres espècies observades al Segre, 102

Itineraris per veure ocells al riu, 106

Els ocells del riu al llarg de l'any, 109

Impactes ambientals i actuacions de millora, 113

Ornitologia urgellenca, 122

Material d'observació i adreces d'interès, 128

Índex de les 169 espècies segons la seva fenologia, 133

Índex d'espècies, 140

AGRAÏMENTS

He de donar les gràcies a moltes persones sense les quals no hauria escrit aquest llibre, i ho faig de cor.

Al Jordi Vilaró, el Santi Mallol, el Salvador Maura i el Joan Ganyet, per la confiança dipositada en mi, en les activitats ornitològiques que es duen a terme a la Seu i en el llibre dels ocells del Segre.

A Cadí Societat Cooperativa C. Ltda., per l'ajut econòmic sense el qual aquest llibre no s'hauria editat, i especialment al Carles Moliné pel seu entusiasme.

Al Joan Gispert, per l'interès i la professionalitat amb què ha maquetat el llibre, i per les fotos.

Al Marc i a la Raquel, per la col·laboració.

Al Pere-Miquel Parés, per les dades, els consells i les fotografies.

A la Teresa Vilaró, per l'assessorament lingüístic.

A les persones que m'han facilitat moltes de les dades que apareixen en aquest llibre:

Pere Aymerich, Joan Barreda, Pere Buchaca, Ton Buchaca, Andreu Canut, Josep Cerdà, Carles Dalmau, Joan Estrada, Jordi Farràs, David Guixé, Saturnino López, Raimon Mariné, Lluís Miquel Martín, Ramon Martínez-Vidal, Ann Matschke, Jordi Nicolau, Arnau Obiols, Jordi Obiols, Emilio Pérez, Pili Pérez, Pere Puig, Carles Ripoll i Andreu Riu.

A la Pilar Ausàs, la Lurdes Estany, la Teresa Buchaca, el Marc Ventura, el Joan Obiols, el Jordi Palau, els meus germans i els amics i les amigues de la colla pels ànims que m'heu donat.

I finalment, moltes gràcies a tu Lurdes, per la paciència, les correccions i els consells.

PRÒLEG

L'Agenda 21 és el programa d'actuacions per assolir el desenvolupament sostenible que es va consensuar en la Cimera de la Terra celebrada l'any 1992 a Rio de Janeiro. Un dels apartats de l'Agenda 21 fa referència a la Conservació de la diversitat biològica, on es parla, entre altres coses, de protegir els hàbitats naturals.

El pas del riu Segre per la Seu constitueix un d'aquests hàbitats naturals que cal protegir. I hem de fer-ho promocionant un desenvolupament ambiental sa al seu entorn. El llibre que teniu a les mans us farà conèixer els ocells que hi viuen, els que han viscut entre nosaltres, els nostres veïns.

Coneixent-los podrem protegir millor el seu hàbitat, que és el nostre, ja que és mitjançant el coneixement que s'arriba a estimar.

Esperem que voleu de gust amb els ocells del Segre.

Joan Ganyet Solé

Alcalde de la Seu d'Urgell

Salvador Maura Rayó

Regidor de l'àrea de Medi Ambient

VOCACIÓ DEL LLIBRE

L'afició pels ocells em ve de petit. Potser de quan els meus pares em van comprar un aneguet de debò per jugar. O potser perquè el meu germà Josep tenia canaris i m'encantava mirar-los. Recordo que deia que volia ser amic dels ocells, que volia tocar-los i que volia saber-ne coses. Em delia per agafar moixons. Folrava paranys de ballesta per capturar-los vius i m'empescava trampes rocambolesques. Em van comprar una carabina d'aire comprimit, després de jo demanar-la insistentment. La dèria per agafar ocells em va portar a matar-ne uns quants. Recordo especialment un dia d'hivern que havia nevat. Hi havia un mosquiter a l'arbre del jardí. D'amagat, vaig disparar-li un tret. Quan el vaig veure mort sobre la neu, tan petit i fràgil, em vaig posar a plorar i a maleir-me els ossos pel que havia estat capaç de fer. Vaig adonar-me que matant-los mai no seria amic seu. Així doncs, penedit de cor, vaig canviar la carabina per una guia, una llibreta de camp on apuntava els ocells que veia i uns prismàtics. Me n'anava al riu de la Color a mirar oriols, caderneres, mallerengues i merles. També anava sovint al Segre, perquè era un lloc tranquil, proper i amb molts ocells. L'afició creixia i creixia. Amb els anys en vaig aprendre una mica més i vaig adonar-me que a tocar de la Seu hi havia més aus del que mai no havia pensat. Aleshores vaig creure que seria bonic donar a conèixer una riquesa com aquesta a tothom. D'aquí va sorgir la idea i l'ànim per escriure el llibre que teniu a les mans.

Jordi Dalmau i Ausàs
Desembre del 2000

CONSIDERACIONS PRÈVIES

Els ocells del Segre a la Seu és un llibre de les espècies d'ocells que es poden veure al riu Segre al seu pas per la Seu d'Urgell, no una guia d'identificació d'ocells. El cos central del llibre és el *Catàleg d'espècies*. En aquest capítol es detallen les espècies d'ocells que s'han vist en l'àmbit geogràfic del llibre. Estan ordenades segons l'ordre taxonòmic emprat pel Grup Català d'Anellament. El format dels textos està inspirat en la col·lecció "Els ocells de..." (el Delta de l'Ebre, els Aiguamolls de l'Empordà, etc.) de l'editorial Lynx. El comentari de cada espècie inclou el nom comú en català, el nom científic, una breu descripció física, l'alçada en cm, l'envergadura de les espècies en què es considera útil, la fenologia a la zona, l'abundància o raresa si és destacable, alguna particularitat, si escau, i l'ambient on és més fàcil d'observar-la. La fenologia és la condició temporal en què cada espècie apareix a la zona, és a dir, com a migradora, hivernant, nidificant, estival, etc. Les categories fenològiques en què s'han classificat les espècies són:

- **Hivernant freqüent:** Espècie que s'observa cada any a la zona els mesos d'hivern. Aquests ocells solen arribar durant la tardor, o fins i tot a final d'estiu, i se'n van a començament de primavera. Aprofiten la zona del riu com a lloc de descans, de joc i d'alimentació.
- **Hivernant ocasional:** Espècie que s'observa de tant en tant a la zona els mesos d'hivern. Aprofita la zona del riu com a lloc de descans, de joc i d'alimentació.
- **Hivernant esporàdica:** Espècie que s'ha observat a la zona d'una a tres vegades els mesos d'hivern. Aprofita la zona del riu com a lloc de descans, de joc i d'alimentació.
- **Migradora freqüent:** Espècie que s'observa cada any a la zona durant els passos migratoris, ja sigui al de primavera, al de tardor o a ambdós. El riu li serveix de punt de referència per orientar-se, per ajocar-se, per alimentar-se i per descansar, sobretot si la meteorologia adversa (pluja, neu, vent,...) l'obliga a aturar-se.
- **Migradora ocasional:** Espècie que s'observa de tant en tant a la zona durant els passos migratoris, ja sigui al de primavera, al de tardor

o a ambdós. El riu li serveix de punt de referència per orientar-se, per ajocar-se, per alimentar-se i per descansar, sobretot si la meteorologia adversa (pluja, neu, vent,...) l'obliga a aturar-se.

- **Migradora esporàdica:** Espècie que s'ha observat d'una a tres vegades a la zona durant els passos migratoris, ja sigui al de primavera, al de tardor o a ambdós. El riu li serveix de punt de referència per orientar-se, per ajocar-se, per alimentar-se i per descansar, sobretot si la meteorologia adversa (pluja, neu, vent,...) l'obliga a aturar-se.
- **Estival i nidificant:** Espècie que s'observa a la zona només els mesos d'estiu i que hi nia. Aquests ocells també migren, per això se'n veuen abans i després de l'estiu, durant els passos migratoris de primavera i tardor. Al riu troben aliment, joc, lloc de descans i de nidificació.
- **Estival i nidificant a prop:** Espècie que s'observa a la zona només els mesos d'estiu i que nia en ambients propers al riu. Aquests ocells també migren, per això se'n veuen abans i després de l'estiu, durant els passos migratoris de primavera i tardor. Al riu troben aliment.
- **Present tot l'any:** Espècie que s'observa a la zona tots els mesos de l'any i que hi nia. Al riu troba aliment, joc, lloc de descans i de nidificació.
- **Present tot l'any a prop:** Espècie que s'observa a la zona tots els mesos de l'any però que no hi nia. Al riu troba aliment o hi passa sense dependre'n per a res.
- **Escapada:** Espècie que per la seva condició d'ocell domèstic, se sap o se sospita que la seva presència a la zona és fruit d'un alliberament o d'un escapament. Normalment acaba essent capturat per algú o bé mort per inadaptació a la vida silvestre (caça, depredació, accidents, meteorologia i gana són les principals causes que provoquen la mort dels ocells escapats).
- **Accidental:** Espècie salvatge que atesa la seva raresa al conjunt del país no es pot considerar cap de les categories anteriors. La presència d'aquests ocells a la zona s'entén com un fet aïllat. Aprofiten la zona del riu com a lloc de descans, de joc i d'alimentació. Solen veure's a l'hivern, quan les condicions meteorològiques són molt adverses al paísos d'on provenen, i durant les migracions.

Una mica menys de la meitat de les espècies apareixen il·lustrades amb una fotografia a color. Algunes són d'ocells en mà, agafats per ser anellats (vegeu *Ornitologia urgellenca*). Tot i no ser la mena de fotografies que acostumen a aparèixer als llibres d'ocells (normalment són imatges d'ocells “al natural”), la seva utilització es justifica per ser de les quals disposa l'autor (tot i que la de polla d'aigua i durbec són del Pere-Miquel Parés, i la de picot garser gros, pit-roig i pica-soques blau són del Joan Gispert), per l'estalvi econòmic que representa no haver de llogar fotos millors i perquè la seva funció és descriptiva.

Els capítols següents al *Catàleg d'espècies* donen informació sobre aspectes ornitològics del riu Segre a la Seu. Els índexs finals ajuden a localitzar les espècies ràpidament.

Xivitona vulgar

ÀMBIT GEOGRÀFIC

Arran dels aiguats del novembre de 1982, l'aspecte del riu Segre a la Seu d'Urgell va canviar de dalt a baix. Abans d'aquella riuada, hi havia una gran illa amb horts i arbres on ara hi ha el Parc del Segre. El riu feia meandres, estrets, tolles i tenia una vegetació exuberant. Però l'aigua s'ho va endur tot: prats, terres, arbres, bestiar, cases i, desgraciadament, vides humanes. Aleshores, l'Ajuntament de la Seu va impulsar la canalització del Segre entre la palanca d'Alàs i la de la Seu per protegir la ribera de futurs aiguats i per recuperar les propietats malmeses. Es va eixamplar la llera del riu i se'n va suavitzar el traçat. Les ribes es van protegir de cap a cap amb una escullera de roques i el llit del riu va quedar completament desforestat. També es va traçar una xarxa de camins per donar accés a les propietats. A poc a poc van anar creixent arbres entre els prats i a la mateixa llera del riu. Tot plegat fins a conformar l'actual paisatge de la nostra ribera del Segre.

Els camins esmentats ens atansen a l'àmbit geogràfic del llibre, és a dir, el riu Segre des de la palanca de la Seu a la d'Alàs, els prats, camps, erms, camins i arbredes de les ribes. La carretera N-260 i els turons de l'obaga de la Seu són els límits nord i sud respectivament de la zona. En total, un àmbit geogràfic d'una mica més de 200 ha de superfície.

Les 169 espècies d'ocells del *Catàleg d'espècies* s'han observat a l'aigua, al terra, als arbres o al cel d'aquest bocí de Pirineu, des de final dels anys vuitanta fins a l'actualitat.

APROXIMACIÓ A L'ENTORN NATURAL DEL RIU

La plana de la Seu es va formar a l'era terciària, fa entre 10 i 60 milions d'anys. És una cubeta originada a partir de la falla del Cadí, per la qual aquesta serra s'enlairà i el terreny que ara ocupen la Cerdanya i l'Urgellet s'enfonsà. El perfil actual del Segre a la Seu és suau i ample (83 m). Les corbes del riu són llargues i els marges estan protegits per una escullera de roca. Al tram comprès entre la peixera del Parc del Segre i on l'aigua torna al riu, sempre hi ha menys cabal i hi abunden les basses i els codolars.

Vegetació

Sense ser exhaustius, els arbres i arbustos que creixen a la llera i a les riberes del Segre són el vern (*Alnus glutinosa*), el salze (*Salix alba*), el gatell (*Salix cinerea*), el gatsaule (*Salix caprea*), la sarga (*Salix elaeagnos*), la vimetera (*Salix purpurea*), el glop (*Populus nigra*), el trèmol (*Populus tremula*), la freixera (*Fraxinus excelsior*), l'om (*Ulmus minor*), el saüc (*Sambucus nigra*), el roure martinenc (*Quercus humilis*), l'esbarzer (*Rubus ulmifolius*) i el sanguinyol (*Cornus sanguinea*). Als camins s'han plantat oms siberians (*Ulmus pumila*) i lledoners (*Celtis australis*).

Al llit del riu hi creix un espèc herbassar higròfil, molt probablement de *Phalaris arundinacea*. En alguns punts, entremig de l'herbassar hi surten plaps de balques, també anomenades porros o ramons (*Typha latifolia*) (Pili Pérez, com. pers.). La majoria dels prats són d'herba, tot i l'important augment del conreu de blat de moro per a les vaques. També hi ha uns pocs erms amb plantes de gra i bastants horts.

Peixos

El nombre d'espècies de peixos que es troben a la zona s'eleva a 9: la truita comú (*Salmo trutta*), el barb cua-roig (*Barbus haasi*), el barb de l'Ebre (*Barbus graellsii*), la bagra (*Leuciscus cephalus*), el llopet de riu

(*Barbatula barbatula*), la madrilla (*Chondrostoma miegii* o *C. toxostoma*), la truita irisada (*Oncorhynchus mykiss*), el gobi (*Gobio gobio*) i el vairó (*Phoxinus phoxinus*) (Joan Barreda, Saturnino López i Pere Aymerich, com. pers.). L'anguila (*Anguilla anguilla*) encara arribava a la Seu als anys quaranta i cinquanta (Pere Buchaca, com. pers.). El 1998 es va trobar una anguila en una riguera del Valira, però de ben segur era un animal alliberat, ja que l'embassament d'Oliana és una barrera infranquejable pels peixos (Saturnino López, com. pers.).

Tot i no ser un peix, sinó un crustaci, cal esmentar el cranc de riu autòcton (*Austropotamobius pallipes*). Actualment no se'n té constància a la zona, però a final dels anys seixanta i començament dels setanta encara se n'agafaven a les rigueres del Segre (Saturnino López, com. pers.). A Oliana s'han trobat crancs de riu americans (*Procambarus clarki*), però a la Seu no se sap que n'hi hagi.

Amfibis

A la zona s'han inventariat 3 espècies d'amfibis: el tòtil o xuta (*Alytes obstetricians*), el gripau comú (*Bufo bufo*) i la granota comú (*Rana perezi*) (Jordi Nicolau, com. pers.).

Rèptils

S'han detectat 11 espècies de rèptils: el vidriol (*Anguis fragilis*), la sargantana ibèrica (*Podarcis hispanica*), la sargantana roquera (*Podarcis muralis*), el sargantaner gros (*Psammodromus algirus*), el lluert ocel·lat (*Lacerta lepida*), la colobra verda i groga (*Coluber viridiflavus*), la serp llisa meridional (*Coronella girondica*), la serp blanca (*Elaphe scalaris*), la serp verda (*Malpolon monspessulanus*), la serp d'aigua (*Natrix maura*) i la serp de collaret (*Natrix natrix*) (Jordi Nicolau, com. pers.).

Mamífers

Els 7 mamífers que s'han detectat al riu són la rata d'aigua o bufot (*Arvicola sapidus*), el ratolí casolà (*Mus musculus*), l'esquirol (*Sciurus vulgaris*), la guineu (*Vulpes vulpes*), la fagina (*Martes foina*), la mostela o paniquesa (*Mustela nivalis*) i el teixó (*Meles meles*). Cal citar la troba-

lla de rastres de llúdriga (*Lutra lutra*). Aquest mamífer fou caçat fins al seu extermini, allà pels anys cinquanta (Carles Dalmau, com. pers.). Ara el Segre torna a comptar amb una incipient població de llúdrigues.

Ocells

D'entre tots els vertebrats del riu, els ocells són els que presenten major diversitat d'espècies, i de molt. En total, se n'han observat 169, la informació de les quals es troba al capítol *Catàleg d'espècies*.

RIQUESA ORNÍTICA DEL SEGRE

A la Seu tenim la gran sort de poder veure molts ocells. Resulta difícil trobar un lloc com aquest al Pirineu, i més si tenim en compte que ens referim a un àmbit geogràfic relativament petit. El nombre d'espècies vistes a la Seu representa una mica més de la meitat de les espècies que es poden veure a tot Catalunya. A continuació s'exposen els motius de tanta varietat d'ocells.

Partim del fet que la capacitat de volar i de regular la temperatura corporal ha permès les aus de colonitzar els deserts, els pols, els mars, les muntanyes, tota mena de boscos, les estepes, els conreus, els pobles, etc. Les aus s'han diversificat (en la dieta, la morfologia del cos, la biologia,...) per tal d'explotar tots els ambients de la Terra, fins al punt que al món actualment n'hi ha unes 9.000 espècies. Així doncs, d'entrada, si parlem d'ocells, parlem d'una classe de vertebrats amb moltes espècies.

Per un altre costat, els ecosistemes aquàtics com els rius, els estanys, les llacunes i els mars són molt rics en aliment i en llocs de descans i de nidificació per a moltes aus, encara que no siguin espècies exclusives d'aquests ambients. El Segre, al seu pas per la Seu, té un perfil, un cabal, uns substrats, una vegetació, una quantitat d'aliment i uns ambients molt aprofitables per a nombrosos ocells. Alguns hi són independentment del riu, mentre que molts d'altres en depenen totalment.

Les espècies migradores s'orienten mitjançant diferents tècniques. Una d'elles consisteix a seguir punts de referència geogràfics. La Península Ibèrica és un lloc de pas estratègic per anar i venir d'Europa a l'Àfrica, ja que l'estret de Gibraltar fa com de pont entre els dos continents. A petita escala, en el context del Pirineu, el riu Segre és un bon punt de referència per arribar a Gibraltar, ja que més avall de la Seu s'orienta vers el sud i mena de dret al mar, després d'unir-se a l'Ebre. Aleshores només cal resseguir la costa per arribar a l'estret. A més, el coll que separa la vall del Segre de l'altre costat del Pirineu no és gaire alt (Coll de la Perxa, 1600 m), i per tant és de més bon passar que els altius ports andorrans, pallaresos, etc. Per a les aus viatgeres, el riu també serveix de lloc d'avituallament, sobretot les basses, els prats humits i els boscos de ribera. En aquests indrets hi troben grans quantitats d'aliment en

forma d'invertebrats, de peixos, de llavors i de fruits per agafar forces i continuar el viatge. De tots els rius pirinencs del nostre país, el Segre és, amb l'actual coneixement migratològic que es té, el més important quant a migració d'ocells. Bona mostra d'això són les 66 espècies migradores observades a la zona, i les 25 que només s'hi veuen a l'estiu i que també migren.

Alguns ocells també aprofiten la nostra zona com a lloc per passar l'hivern. Als canyissars hi troben amagatalls i recer per ajocar-se, als erms i als camps hi ha aliment abundant en forma de llavors i fruits, i al riu hi ha peixos. El nombre d'espècies que hivernen a la Seu és de 25.

Encara hi ha 49 espècies que aprofiten la zona del riu tot l'any. Hi nien i/o s'hi alimenten, sobretot.

Per últim, s'han vist 2 espècies domèstiques escapades i 2 espècies d'aparició accidental a les nostres contrades.

En resum, el Segre és tan ric en ocells perquè hi troben molt d'aliment, un important punt de referència a l'hora de viatjar, recer i llocs per niar.

CATÀLEG D'ESPÈCIES

Blauet

Cabusset *Tachybaptus ruficollis*

Fosc, amb la cara i la gola vermellosa a l'estiu i una taca blanca a la base del bec. A l'hivern mes grisós. Sembla un aneguet. 27 cm.

Hivernant esporàdic. Primera cita en una tolla del riu el 14-XI-00 (Pere-Miquel Parés, com. pers.). El 21-XII-00 se'n van veure 2. Amb el temps, aquesta espècie podria esdevenir freqüent.

Corb marí gros *Phalacrocorax carbo*

Negre, amb la gola blanca. La panxa dels joves també és blanca. Vola amb el coll estirat i amb ràpids batecs d'ala, com un ànec gran. 90 cm.

Hivernant freqüent. La primera cita que se'n té a la comarca és del 24-IX-94, si bé és molt probable que n'hi hagi d'anteriors. La presència de corb marí gros com a hivernant a l'Alt Urgell ha anat a més des d'aleshores, fins arribar a 82 exemplars hivernants el 19-II-00 a l'embassament d'Oliana (Pere-Miquel Parés, com. pers.) i 90 individus volant sobre el Segre el 13-XII-00 (Joan Estrada, com. pers.).

Volen en estols grans i ordenats riu amunt per pescar.

Martinet de nit *Nycticorax nycticorax*

Gris blavós. Ales fosques. Plomall blanc a l'època de cria. Posat arrupit. En vol arronsa el coll i estira les potes. 61 cm.

Migrador ocasional. Les cites són d'ocells solitaris a la llera del riu. Daten de l'abril de 1994 i de l'abril i l'octubre de 1998.

Esplugabous *Bubulcus ibis*

Blanc, amb el capell ros. Bec groc taronja. En vol arronsa el coll i estira les potes. 51 cm.

Migrador ocasional. Primera cita el 23-IV-96. Màxim de 8 individus aturats en un prat el 26-III-98 (Andreu Canut, com. pers.). Hi ha una cita tardana d'un individu el 26-XI-98 al torrent de Casanoves (més avall de la zona) (Pere-Miquel Parés, com. pers.), i una altra de començament de desembre del 2000 a la canalització (Lluís Miquel Martín, com. pers.).

Esplugabous

Amb el temps pot esdevenir comú, com ha passat amb el bernat pescaire, ja que a les zones humides és una espècie molt abundant.

Martinet blanc *Egretta garzetta*

Tot blanc. El bec i les potes són negres i els peus d'un groc verdós. A la primavera els adults tenen un plumall al cap. En vol arronsa el coll i estira les potes. 56 cm.

Migrador freqüent. El pas de primavera és entre principi d'abril i mitjan maig. Un màxim de 8 exemplars junts el 8-V-94 aturats a la llera. El pas de tardor és a l'octubre (Pere-Miquel Parés, com. pers.). Hi ha

Martinet blanc

una cita tardana del 22-XI-00 (Pere-Miquel Parés, com. pers.) i una altra d'hivernal del 6-I-00 (Pere-Miquel Parés, com. pers.).

A la llera del riu. Alguna vegada als prats de la riba esquerra.

Agró blanc *Egretta alba*

Com un martinet blanc però força més gran, de la mida d'un bernat pescaire. El bec és taronja i les potes i els peus negres. En vol arronsa el coll i estira les potes. 89 cm.

Hivernant esporàdic. Dues cites: un exemplar es va estar a la zona del 23-XII-96 al 17-II-97, i un altre es va veure al riu del 14-XI-00 al 21-XII-00.

Bernats pescaires

Bernat pescaire *Ardea cinerea*

Gris, negre i blanc. Els adults tenen un plomall al cap. Vola amb el coll arronsat i les potes estirades. Quan aixeca el vol sol fer un crit aspre. 90 cm.

Hivernant freqüent. A la Seu se'n van començar a veure cap als anys vuitanta. És l'ocell gros que d'octubre a març, si fa no fa, s'està als prats o pescant dins del riu. Se n'han comptat fins a una vintena en un sol dia (Ann Matschke, com. pers.). A l'embassament d'Oliana s'ha format un destacable dormidor hivernal de fins a 185 bernats pescaires el 30-XII-99 (Pere-Miquel Parés, com. pers.).

Pescant al riu o reposant als prats. L'observació d'ocells a la zona tot l'any fa pensar que a més d'hivernants també hi ha no reproductors i joves en dispersió.

Agró roig *Ardea purpurea*

De color coure vermellós i gris. 79 cm.

Migrador ocasional. S'observa des de la segona quinzena d'abril a final de maig. No es tenen dades del pas de tardor. Hi ha una cita tardana

d'un individu el 25-VI-93. Màxim de 6 individus junts a la llera del riu el 15-V-91. Destaquen dues cites estivals al sud de la comarca: el 20-VI-00 se'n va veure un a Bassella (Jordi Nicolau, com. pers.) i el 13-VII-00 se'n van veure 2 a la Clua (Jordi Farràs i Lluís Miquel Martín, com. pers.).

Cigonya negra *Ciconia nigra*

Té el coll i les ales negres. La resta del cos és blanc. Bec i potes de color vermell. 97 cm.

Migradora esporàdica. Algunes cigonyes negres migren cada any per la vall del Segre, tant a començament de tardor (setembre) com a la primavera (abril), però acostumen a passar pels colls de les muntanyes que ens envolten i només hi ha dues cites a la zona: el 27-IX-94 un individu reposant a la llera del riu (Jordi Obiols, com. pers.) i el 16-IV-98 un altre ocell a Alàs (Ann Matschke, com. pers.).

Cigonya blanca *Ciconia ciconia*

Blanca, amb la meitat de les ales negra. Bec i potes de color vermell. Vola amb el coll i les potes estirats. 110 cm.

Migradora freqüent. De vegades molt abundant. A la primavera passa durant els mesos d'abril i maig. Una observació data, però, del 10-III-94. Hi ha una altra observació de 3 cigonyes parades en un prat de Montferrer el 25-VI-00. A la tardor passa de mitjan agost fins a final de setembre. Aquesta és l'època que se'n veuen més. Amb tot, no és estrany veure individus fora d'aquestes dates. Als anys noranta hi ha hagut algunes "invasions" de cigonyes blanques a la Seu:

- El 25-VIII-90, en plena Festa Major, una volada de 100-150 cigonyes passà la nit a la Seu.
- El 17-VIII-95, al vespre, un estol de 80-100 cigonyes blanques observat unes hores abans al coll d'Eina (Cerdanya) s'ajocà als punts elevats de la ciutat.
- El 6-IX-97, un estol d'una seixantena va aturar-se als camps de la vora del riu (Andreu Riu, com. pers.). Cinc dies abans, una vintena ja s'havia aturat als camps. Algunes estaven anellades. D'una se'n va

Cigonya blanca

saber que havia nascut al sud-oest d'Alemanya aquell mateix estiu, i d'una altra que hi havia nascut el 1983.

Aquestes aturades massives de cigonyes blanques solen coincidir amb tempestes fortes. La pluja les obliga a fer una escala en la seva migració. Atenent l'expansió d'aquesta espècie, no fóra estrany que cada vegada fos més vista a la zona. Al sud de la comarca és possible que hi nidifiqui en un futur no gaire llunyà.

Principalment s'està als prats, hi reposa o s'hi alimenta.

Cigne mut *Cygnus olor*

Completament blanc. El coll és llarg i el bec de color taronja amb una protuberància negra. Ales molt grans. 150 cm i 215 cm d'envergadura.

Segurament escapat. L'1-II-00 es van veure 2 cignes volant riu avall. Quatre dies després, es van veure 2 cignes als Trespunts i es van identificar com a cignes muts (Pere-Miquel Parés, com. pers.). Se suposa que eren els mateixos. S'apunta el llac de Puigcerdà com a possible ori-

gen d'aquests ocells, ja que hi ha cignes muts semidomèstics que hi crien. Amb tot, no es té cap altra cita de l'espècie a la zona, motiu pel qual aquesta dada resulta novedosa.

Oca de les neus *Anser caerulescens*

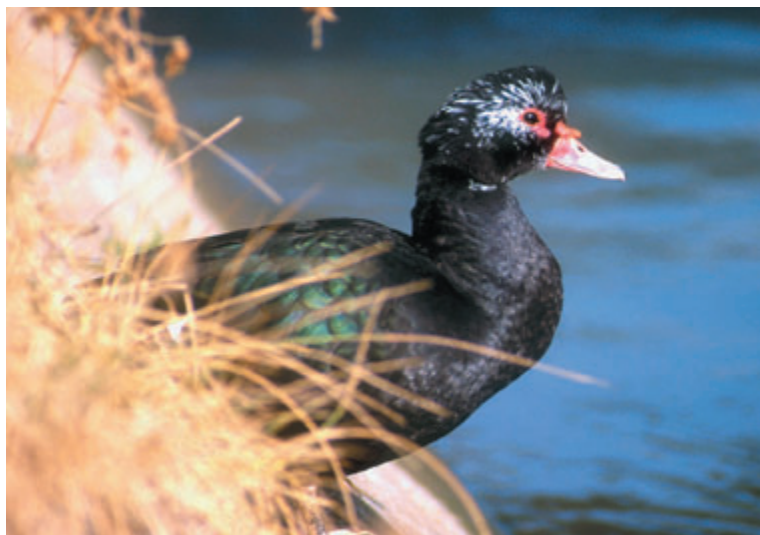
Oca blanca, amb l'extrem de les ales negre i el bec i les potes de color rosat. 70 cm.

En principi hauria de ser accidental. L'única cita és d'un ocell en un camp i volant després riu amunt el 23-III-97 (Jordi Obiols, com. pers.). També cal sospesar la possibilitat que fos un animal escapat, ja que el grup de les anàtides és motiu de col·leccionisme per part d'alguna gent.

Ànec mut *Cairina moschata*

Ànec fosc, amb irisacions verdes a les ales i a la cua. La raça salvatge pura té blanc a les ales, mentre que les races domèstiques poden presentar aquest color a altres parts del cos, com és el cas de l'ocell de la fotografia. Té el bec rosat i una mena de cresta al cap. 75 cm.

Ànec mut

Escapat. Durant el mes de març de l'any 2000 es va veure un ànec mut al canal d'aigües tranquil·les del Parc del Segre. Moltes espècies d'ànecs són domesticables, i això fa que hi hagi gent que en tingui, fins i tot hi ha col·leccionistes d'anàtides. De vegades se n'escapen, i aquest és l'origen de les observacions d'espècies exòtiques com l'ànec mut, originari de Sud Amèrica.

Ànec griset *Anas strepera*

De color grisós. El mascle té el cul negre. Ambdós sexes tenen una taca clara a les ales. 50 cm.

Migrador esporàdic. L'única cita és de 2 individus volant riu amunt el 27-III-96.

Xarxet *Anas crecca*

Ànec gris amb la panxa blanca. El mascle té el cap marró vermellós amb una màscara verda als ulls. Més aviat petit. 35 cm.

Migrador esporàdic. Un grup d'11 ocells aturats al riu el 2-III-98. Podria ser que alguns individus hivernessin a l'embassament d'Oliana (Pere-Miquel Parés, com. pers.). L'observació de 6 xarxets el 28-II-94 a Arfa podria corroborar aquesta hipòtesi (Ann Matschke, com. pers.). En el mateix sentit, el 17-II-00 se'n van veure 4 a prop de la palanca de la Seu (Pere-Miquel Parés, com. pers.).

Ànec coll-verd *Anas platyrhynchos*

El mascle té el cap i el coll verd lluent, amb un anell blanc al voltant del coll i el bec groc. La femella és de color marró. 58 cm.

Present tot l'any a prop. És l'ànec més abundant del país. Nidifica Segre avall (Arfa, Pla de Sant Tirs, etc.). Hiverna a l'embassament d'Oliana: 82 exemplars l'1-XI-99 (Pere-Miquel Parés, com. pers.).

Ànec cuallarg *Anas acuta*

Mascle amb la cara marró fosc, esquena grisa, coll blanc i cua llarga. 56 cm.

Ànecs cuallargs
(mascles)

Migrador esporàdic. Una única cita el 15-IV-99 de 2 mascles aturats al riu a causa d'una forta nevada.

Xarrasclet *Anas querquedula*

El mascle té unes grans celles blanques fins més avall dels ulls. Les plomes de l'esquena són amb irisacions blavoses. 39 cm.

Migrador esporàdic. El 15-IV-94 un mascle reposava molt confiat a la peixera del Parc del Segre. El 31-III-99 se'n van veure 14 en una bassa del riu (Raimon Mariné, com. pers.).

Ànecs cullerots (3 mascles i 2 femelles)

Ànec cullerot *Anas clypeata*

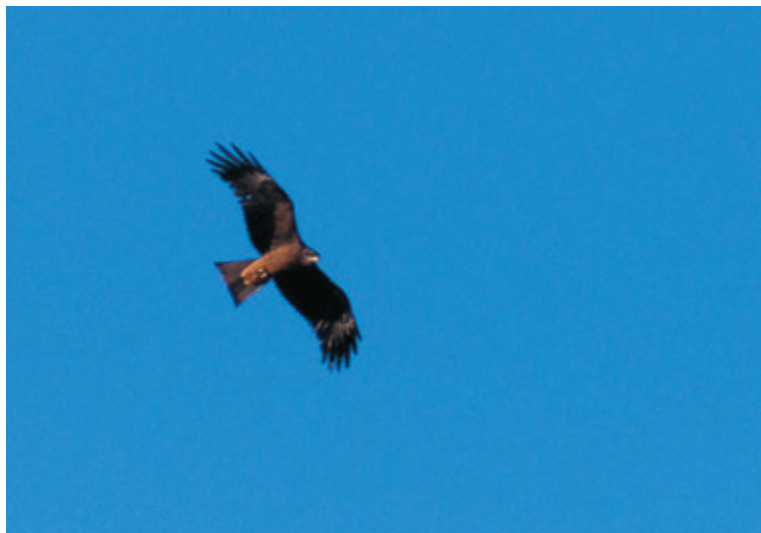
Masclé acolorit, amb el cap verd, el pit blanc i la panxa marronosa. En ambdós sexes el bec és molt ample a la punta. 51 cm.

Migrador esporàdic. Tres cites: 2 individus en un prat entollat per una intensa pluja el 9-IX-92, una parella el 19-IV-94 en una bassa del riu. La darrera és la més destacable. Data del 15-IV-99, quan enmig d'una forta nevada, 30 ànecs cullerots (mascles i femelles) van aturar-se al riu.

Milà negra *Milvus migrans*

Marró. Ales més aviat estretes. Cua llarga i lleugerament enforquillada. 55 cm, 145 cm d'envergadura.

Migrador freqüent. El pas de primavera és sobretot a l'abril: 25 individus volant riu amunt a una alçada considerable el 5-IV-94. El pas de tardor comença d'hora, des de final de juliol fins a mitjan setembre.

Milà negre

A l'abocador de la Seu (a Bellestar) n'hi ha gairebé tot l'any. S'alimenten de les escombraries. De vegades n'hi ha una trentena llarga.

Milà reial *Milvus milvus*

Marró vermellós, amb el cap clar i una taca blanca a sota les ales. Cua llarga i enforquillada. 63 cm, 155 cm d'envergadura.

Migrador freqüent. Més escàs que el milà negre. Els passos migratoris són bàsicament durant els mesos d'octubre i abril. Una observació hivernal d'un individu el 25-XII-93. El 6-IV-95 se'n van comptar 30 a l'abocador de la Seu (a Bellestar).

Trencalòs *Gypaetus barbatus*

L'adult té les ales i la cua negres, amb el cos taronja. El jove és tot negre. Cua llarga i en forma de falca. Molt gran. 110 cm, 260 cm d'envergadura.

Present tot l'any a prop, riu amunt.

Aufrany

Aufrany *Neophron percnopterus*

Blanc, amb la part exterior de les ales negra. Cua blanca i en forma de falca. En vol sembla una cigonya blanca. 65 cm, 160 cm d'envergadura.

Estival i nidificant a prop. Arriba entre mitjan març i començament d'abril. Se'n va entre l'agost i el setembre. La primera cita a la zona data de la primavera de 1992.

Pasturant entre les vaques dels prats de la riba esquerra, com fa a l'hivern a la sabana africana entre nyus, zebres i gaseles.

Voltor comú *Gyps fulvus*

Marró, amb el cap i el coll pelats. Ales amples i llargues. Cua curta. Molt gran. 100 cm, 250 cm d'envergadura.

Present tot l'any a prop, riu avall.

Volant alt per sobre el Pla de les Forques o per sobre el riu.

Àliga marcenca

Àliga marcenca *Circaetus gallicus*

De sobre és marronosa. Vista de sota, l'aspecte de la marcenca és el d'una gran àliga blanca. Només la foscor del cap, de la gola i de les puntes de les ales trenca la seva blancor. 64 cm, 180 cm d'envergadura.

Estival i nidificant a prop. A prop de la Seu hi ha entre 2 i 3 parelles.

Arriba a principi de març (8-III-98 data més primerenca) i se'n va a mitjan setembre. Una observació al riu l'1-X-94.

Planeja a poca alçada per sobre del riu i pels turons propers a la riba dreta a la recerca de rèptils.

Arpella vulgar *Circus aeruginosus*

Femella tota fosca, amb el capell i les espatlles de color crema. Mascle marronós i gris, amb les puntes de les ales negres. Cua llarga. 50 cm, 115 cm d'envergadura.

Migradora ocasional. Els mesos de pas són el setembre i l'abril.

Es veu volant.

Astoret

Astoret *Accipiter nisus*

El mascle té el pit vermellós i la femella gris. Ales arrodonides i cua més aviat llarga. Vola alternant cops d'ala i planejos curts. 32 cm, 65 cm d'envergadura.

Present tot l'any a prop. El 21-IX-99 es va anellar un astoret jove al riu durant una campanya d'anellament.

Aligot comú *Buteo buteo*

Marró per sobre i bigarrat de marró i blanc per sota. Hi ha individus molt foscos. Altres són quasi blancs. Al pit sol tenir una U blanca. 56 cm, 120 cm d'envergadura.

Present tot l'any. Hi deu haver ocells hivernants, ja que a l'hivern se n'observen força més.

El veurem remuntant sobre els prats. S'atura sovint al cap dels pals de telèfons i als arbres.

Àliga daurada *Aquila chrysaetos*

Tota fosca. Els joves tenen una taca blanca al mig de les ales i a la base de la cua. Molt gran. 83 cm, 205 cm d'envergadura.

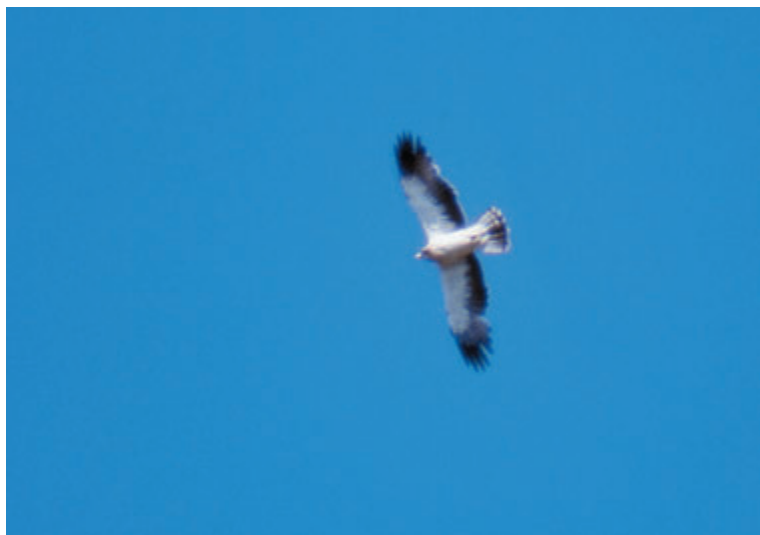
Present tot l'any a prop. Es desconeix del cert el nombre de parelles properes a la Seu, però podrien ser dues.

Àliga calçada *Hieraaetus pennatus*

A l'esquena hi té una mena de V clara. De sota, l'interior de les ales i el cos són blancs. L'exterior de les ales, en canvi, és negre. Hi ha individus tan foscos que semblen milans negres, però no tenen la cua enforquillada com aquells, sinó recta. 47 cm, 120 cm d'envergadura.

Estival i nidificant a prop. Al voltant de la Seu se'n coneixen 2 parelles. Arriba de l'Àfrica l'última setmana de març (23-III-99, data més primerenca) i sobretot a començament d'abril. Hi torna al final de setembre. Una observació, però, el 9-X-88.

Àliga calçada

La veurem planant pels turons de la riba dreta del riu i alguna vegada per sobre dels camps.

Àliga pescadora *Pandion haliaetus*

Fosca de sobre. Té el capell blanc. És blanca de sota, amb els canyells foscos. Cua curta i ales llargues i estretes. 62 cm, 155 cm d'envergadura.

Migradora freqüent. El pas de primavera s'inicia a final de març (28-III-95) i augmenta a l'abril. El pas de tardor és principalment durant la segona quinzena de setembre i el mes d'octubre (24-X-94 data més tardana). Hi ha tres observacions interessants: un ocell pescant al riu el 30-IX-93, un altre amb un gran peix a les urpes i assetjat per una cornella el 5-IV-97, i 3 àligues pescadores al riu (Raimon Mariné, com. pers.) el 15-IV-99, nevant.

Xoriguer comú *Falco tinnunculus*

Ales marrons amb la punta negra. De sota és clar. Franja negra al final de la cua. 35 cm, 70 cm d'envergadura.

Present tot l'any. El juliol del 2000 es va comprovar la seva nidificació en un gran edifici de la Seu. Van volar-ne 3 polls. És el rapinyaire més fàcil d'observar al riu.

Caça moixons, insectes, ratolins i petits rèptils a l'aguait des d'un pal o des de l'aire, fent l'aleta.

Falcó mostatxut *Falco subbuteo*

Negre per sobre i blanc i molt pigallat de negre per sota, amb les cuixes i la panxa vermelloses. Silueta molt estilitzada. 32 cm, 80 cm d'envergadura.

Estival i nidificant a prop. Com a mínim una parella nia cap a l'est de la zona. Arriba a principi d'abril (6-IV-94 data més primerenca) i se'n va a final de setembre.

Visita el riu per caçar moixons i insectes, sobretot al vespre i a primeres hores del matí.

Falcó pelegrí *Falco peregrinus*

Gris fosc pel damunt i barrat de negre al pit i a la panxa. Ales punxents i estretes. Més gran i compacte que el falcó mostatxut. 45 cm, 105 cm d'envergadura.

Present tot l'any a prop. Es coneixen 2 possibles parelles properes a la Seu. S'acosta al riu per caçar moixons.

Guatlla *Coturnix coturnix*

Esquena pigallada de marró. Cos rabassut i cua curta. 17 cm.

Estival i nidificant. Arriba a la zona a començament d'abril (6-IV-94, data més primerenca) i no es tenen dates de partida.

Se sent cantar més que no es veu i sembla que digui “blat florit” o “vuit per vuit”.

Rascló *Rallus aquaticus*

Cap, cara, gola, pit i panxa d'un blau grisós. Bec i ulls vermells. Esquena, ales i cua marrons i pigallats de negre. Flancs i cul negres amb franges blanques. Potes grises. 25 cm.

Hivernant ocasional. Se'n tenen poques dades, si bé podria ser més freqüent del que hom pensa. El 6-II-97 se'n va veure un en un canyar que hi havia prop de Castellciutat, fora de l'àrea del llibre. L'1-I-00 se'n va observar un altre perfectament a la zona (Pere-Miquel Parés, com. pers.).

Polla d'aigua *Gallinula chloropus*

Els adults són negres, amb blanc a les ales i a la cua. Bec vermell amb la punta groga. Potes verdoses i dits molt llargs. Els joves són marrons i amb el bec menys acolorit. 33 cm.

Present tot l'any. Només viu a la llera del riu, on nidifica. A l'hivern, pot desplaçar-se cap a indrets amb més vegetació lacustre, ja que les crescudes tardorenques aixafen l'herbassar del riu. El 18-VIII-94 se'n van veure 10 de juntes (joves i adultes barrejades) i el 7-IX-94 cinc polles d'aigua joves enfilades a un arbre, la qual cosa no és gaire freqüent perquè sempre la veurem nedant a l'aigua quieta o bé a prop de l'herbassar.

Polla d'aigua

Fotja *Fulica atra*

Completament negra, amb el bec i una mena d'escudet damunt del bec blancs. Potes verdoses i amb els dits boteruts. 38 cm.

Migrador esporàdic. Una única cita d'un adult el 15-VIII-00, que se suposa que era un ocell en pas. Amb tot, abans dels aiguats de 1982 la fotja era comuna a la Seu, segons diu algun pescador (Emilio Pérez, com. pers.). La desaparició de tolles grans amb canyes al voltant i l'empitjorament de la qualitat de l'aigua la devien fer desaparèixer. Tal com es desenvolupa l'herbassar de la llera i es millora en la depuració de l'aigua, no seria estrany que tard o d'hora tornés a niar a la zona.

Grua *Grus grus*

Alta i grisa. Gola negra, màscara blanca i capell roig. Potes llargues. 125 cm, 215 cm d'envergadura.

Migradora ocasional. Les observacions són d'aus volant. El pas de tardor és al final d'octubre i al novembre (4 grues el 27-XI-87), tot i un

estol de 15 individus el 25-IX-94 observat a la Cerdanya. El pas de primavera és al març i a l'abril: un individu a prop d'Arfa el 16-III-96 (Ann Matschke, com. pers.) i 6 el 22-IV-94 a Sanavastre, a la Cerdanya. Hi ha una dada primerenca i nombrosa: més de 100 grues volant en formació per sobre Coll de Nargó el 20-II-00 en direcció nord-oest (Pere Puig, com. pers.).

Cames llargues *Himantopus himantopus*

Cap, coll, pit i panxa de color blanc. Bec fi, negre, recte i llarg. Esquena i ales negres. Cames vermelles, primes i molt llargues. Sembla una cigonya blanca petita. 37 cm.

Migrador ocasional. Normalment es veuen individus sols o bé grupets de fins a 6 ocells (15-IV-99). El pas de primavera és a la segona quinzena d'abril. Se sap, però, que el 12-III-94 algú de la Seu va veure un estol d'una trentena d'ocells que "semblaven cigonyetes", segons va dir, en un prat de la riba esquerra. Podrien molt ben ser cames llargues. S'atura als tolls calmosos i als prats humits, sobretot si es gira mal temps.

Torlit *Burhinus oedicnemus*

Coloració brunenca pigallada de negre. Ulls grocs i grossos. Vora externa de les ales esteses negra. Bec groc pàl·lid amb la punta negra. Potes llargues. 42 cm.

Migrador ocasional. Els dies 18, 19 i 20 d'abril de 1994 se'n van veure 3 aturats en un prat del marge esquerre. El 4-IV-00 s'observaren 2 torlits als Arenals de la Seu (Pere-Miquel Parés, com. pers.). A la Cerdanya niua de manera localitzada.

Corriol petit *Charadrius dubius*

Cap blanc i negre. Bec curt i fosc. Franja negra al pit sota la gola blanca. Esquena marró. Camina i corre de pressa. 15 cm.

Estival i nidificant. Arriba a començament de març (data més primerenca, el 6-III-97) i marxa a final d'agost (data més tardana, el 26-VIII-87). Amb tot, no seria estrany veure corriols a començament de setembre. Nia als codolars i bancs de grava del riu. El nombre de parelles

Corriol petit

s'estima en unes 5 o 6. El 29-VI-93 es van observar dos adults peixent 3 pollets. El 23-VI-97 es va trobar que criava a l'antiga gravera del marge dret. El grup màxim que s'ha vist a la zona és de 16 ocells aturats en un prat el 27-III-99.

El veurem als bancs de sorra, de grava i de còdols. De vegades als basals d'aigua poc profunds, als camins i als prats amb bestiar.

Fredeluga *Vanellus vanellus*

Cap negre amb un plumatge vistós i les vores dels ulls blanques. Pit també negre. Esquena fosca, d'un verd iridiscent. Panxa blanca i sota de la

cua taronjós. Ales blanques i negres, amb l'extrem blanc. Punta de la cua negra. 30 cm.

Migradora freqüent. De vegades nombrosa. El pas de primavera és al març (35 ocells el 17-III-88) i a l'abril. El de tardor és al final de setembre (2 ocells el 30-IX-94) i a l'octubre, i pel que sembla bastant menys intens. Hi ha una cita del pas de tardor molt primerenca de 7 individus (joves i adults) el 15-VIII-94. La presència d'aquest ocell a la zona durant l'hivern s'associa a freds intensos i a neu. El cas més espectacular va coincidir amb l'onada d'aire fred del gener de 1985, quan centenars de fredelugues van morir-se de fred als prats de la ribera del Segre. El 27-II-96 se'n van veure 14 (Ann Matschke, com. pers.) i dues setmanes abans havia nevat. El 16-XII-97 se'n van comptar 7 en un prat sota una intensa nevada. El 20-I-97 se'n va veure un estol de 77 en un prat nevat. El 26-I-98 se'n van veure volar 3 enmig d'una nevada (Raimon Mariné, com. pers.). El dia 12-III-98 també se'n van veure 3. Aquell dia nevava al vessant nord i a la Seu borrufejava i feia torb. El 15-IV-99 també nevava a la Seu i se'n van veure 2 en un prat.

Acostuma a estar-se als prats. De vegades també s'atura a les basses del riu per cercar aliment.

Territ menut *Calidris minuta*

Limícol xic, de potes i bec negres i esquena vermelloso molt pigallada de negre. Panxa blanca. Els ocells joves tenen una mena de V blanca a l'esquena. 13 cm.

Migrador esporàdic. Una cita, no segura, d'un ocell jove els dies 25 i 26-VIII-88 a la llera.

Territ variant *Calidris alpina*

A l'hivern és gris per sobre i blanc per sota. A l'estiu molt més castany vermellós i amb una gran taca negra sota el pit. Té el bec negre, llarg i corbat. Les potes també són negres. 18 cm.

Migrador esporàdic. Una sola cita d'un ocell a la llera del riu durant la nevada del 15-IV-99.

Batallaire

Batallaire *Philomachus pugnax*

Molt pigallat fora de l'època de reproducció. El color de les potes i del bec varia d'individu a individu (taronja, verdós o pàl·lid). Tant el bec com les potes són relativament llargs. 30 cm.

Migrador ocasional. Totes les cites són de mitjan mes d'abril. La primera és de 3 ocells el 15-IV-94. La més destacable és del 15-IV-99, quan a causa d'una nevada van aturar-se 38 batallaires als prats de la ribera. Un mascle d'aquest estol començava a tenir els guarniments de plomes nupcials. No es tenen dades del pas de tardor.

Als prats i als tolls poc profunds.

Becadell sord *Limnocryptes minimus*

S'assembla al becadell comú, però és més petit i amb el bec curt. Té una línia fosca al centre del capell. 19 cm.

Migrador esporàdic. Una sola cita d'un individu en un prat amb un grup de 8 becadells comuns durant la nevada del 15-IV-99.

Becadell comú *Gallinago gallinago*

Ocell marró densament pigallat que el camufla quan s'ajoca. Bec molt llarg. En aixecar el vol fa un crit estripat i vola fent ziga-zagues. 25 cm.

Hivernant freqüent. Arriba al final de setembre (19-IX-00 data més primerenca, Pere-Miquel Parés, com. pers.) i se'n va a l'abril (19-IV-94 data més tardana). Hi ha una observació del 25-VI-93. Malgrat aquesta dada, no deu criar a la zona. És un ocell solitari o que forma grupets (màxim de 8 becadells comuns reposant en un prat el 15-IV-99).

De costums molt tímids, se'l pot sorprendre a la vora d'una bassa o a tocar de l'herbassar, amb el qual es confon fàcilment.

Polit cantaire *Numenius phaeopus*

Gris i pigallat. Cap ratllat de fosc. Bec prominent i corbat cap avall. Cua barrada. Esvelt. 41 cm.

Migrador esporàdic. Una sola i destacable cita de 30 individus el 15-IV-99 aturats per la neu en un prat.

Becut *Numenius arquata*

Gris cremós i pigallat. Cap pigallat i no pas ratllat. Bec molt llarg i molt corbat cap avall. Aspecte gran. 55 cm.

Migrador esporàdic. Una sola observació de 2 becuts el 15-IV-99 aturats per la neu en un prat.

Gamba roja pintada *Tringa erythropus*

Menys pigallada que la gamba roja i amb el bec més llarg. La mandíbula superior i la punta de la inferior són de color negre. Si s'observa de prop, l'extrem del bec és lleugerament corbat cap avall. 30 cm.

Migradora esporàdica. Una única cita d'una gamba roja pintada entre el 15 i el 19-IV-94 a les basses de la llera.

Gamba roja vulgar *Tringa totanus*

Plomatge uniformement pigallat de negre i gris. Destaca la vermellor de les potes llargues i del bec. 30 cm.

Migradora freqüent. Gairebé totes les cites són del mes d'abril, quan se'n veuen individus aïllats o estols de 4 o 5 als bassals d'aigües tranquil·les i poc profundes. Hi ha un parell d'observacions tardanes. Una del 15-V-91 i una altra del 25-VI-93. La més destacable és la del 15-IV-99, quan es van comptar 20 gambes roges aturades al riu a causa d'una nevada. El pas de tardor podria començar d'hora, atesa l'observació de 2 individus el 5-VIII-98 (Pere-Miquel Parés, com. pers.).

Gamba verda *Tringa nebularia*

Ocell pigallat, de tons grisos al damunt. La gola i el pit són blancs i amb taques grises. El bec és llarg, verd clar i lleugerament aixecat cap a la punta. Potes d'un verd pàl·lid. 35 cm.

Migradora ocasional. El pas primaveral és a mitjan abril. El 15-IV-99 es van comptar 9 gambes verdes al riu a causa d'una nevada. El pas de tardor, atenent-nos a l'única observació, és a l'octubre (un ocell el 8-X-93).

S'atura a les basses poc fondes del riu.

Xivita *Tringa ochropus*

Esquena negra i pigallada de blanc, més com més a prop del coll i del cap. Bec fosc i llarg. Carpó blanc. Contrasta amb l'esquena fosca. Punta de la cua negra. Potes pàl·lides. 23 cm.

Migradora freqüent, si bé se n'observen tot l'any. El pas de primavera és al final de març (28-III-95) i sobretot a l'abril (8 ocells l'11-IV-94 i 12 el 15-IV-99). El pas de tardor és a començament d'octubre, tot i una cita primerenca el 13-VI-94 i una altra el 30-VII-94. També hi ha dades de presència al Segre, aigües amunt i aigües avall, dels mesos de juny, setembre i desembre. Tot plegat fa que sigui una espècie de fenologia poc clara.

Als bassals i tolls enfangats.

Valona *Tringa glareola*

Més marronosa que la xivita i amb les parts inferiors grises, no pas blanques. Té les cames lleugerament més llargues que aquella. 20 cm.

Migradora ocasional. Les cites daten del mes d'abril. Durant la nevada del 15-IV-99 se'n van comptar 12 al llarg del riu.

Als fangars i bassals poc profunds. De vegades als prats humits.

Xivitona vulgar *Actitis hypoleucos*

Parts superiors i pit marronosos. Bec llarguet i celles blanques. Part baixa del pit i panxa de color blanc. Sovint mou la cua amunt i avall. 20 cm.

Present tot l'any. El nombre de parelles de la zona és d'unes 4 o 5. Tot i que no s'ha pogut verificar la seva nidificació, hom creu que és

Xivitona vulgar

gairebé segura atès el comportament de zel que s'ha observat en més d'una ocasió.

Camina pels rocs, graves i fangs de les vores de l'aigua.

Gavina vulgar *Larus ridibundus*

Té la cara fosca a l'estiu i el cap tot blanc a l'hivern. El bec és vermell. La panxa i la cua són blanques i el damunt de les ales gris amb la punta negra i blanca. 42 cm.

Migradora freqüent. Se'n veuen més al pas de primavera, que va de mitjan març (13-III-95, data més primerenca), fins a començament de maig (6-V-97, data més tardana). El pas de tardor sembla que comença aviat, ateses algunes observacions del juliol i l'agost. Hi ha una observació hivernal de 2 gavines el 23-XII-86. Normalment se'n veuen grups petits o bé ocells solitaris. També hi ha una cita estival de 4 ocells el 16-VIII-94. Els màxims són un estol de 21 individus el 21-IV-94 i un altre de 19 el 4-IV-00.

S'atura a les basses i vola per sobre el riu.

Gavina vulgar

Gavià fosc *Larus fuscus*

Semblant a un gavià argentat, però amb l'esquena i les ales quasi negres. 60 cm.

Migrador esporàdic. El 19-IV-94 es veié un gavià fosc volant riu avall.

Gavià argentat *Larus cachinnans*

Cap, panxa i cua de color blanc. Bec groc. Damunt de les ales gris argentat, amb la punta negra i un parell de taques blanques. Potes grogues. Més gros que una gavina. 60 cm.

Present tot l'any. Nidifica a l'embassament d'Oliana (Pere-Miquel Parés, com. pers.). És la "gavina" més freqüent al Segre. S'observen sempre ocells solitaris o bé grups poc nombrosos d'uns 5 o 6 individus. El 6-XI-99 se'n van comptar 18 a l'embassament d'Oliana (Pere-Miquel Parés, com. pers.).

Para als rocs del mig del corrent i molt sovint vola per sobre el riu.

Fumarell negre *Chlidonias niger*

A l'hivern té el cap i els cos blancs, amb una mica de negre al coll i al capell. A l'estiu, el cap i el cos són negres. Té el bec fi, les ales grises, estretes i punxegudes. La cua és escotada. Sembla una gavina petita. Vola amb gràcia arran de l'aigua. 23 cm.

Migrador esporàdic. Primera cita l'any 1986, una altra el 19-VI-97 (Jordi Obiols, com. pers.) i l'última el 27-VI-97 (el mateix ocell del dia 19?). Aquestes dues observacions del mes de juny són fora de l'època de migració normal, i se suposa que era un ocell ressagat del pas primaveral o avançat al pas de tardor.

Colom roquer *Columba livia*

És de color gris, amb el coll rosat i verdós. Té dues franges negres a les ales, una altra a l'extrem de la cua i el carpó blanc. És l'avantpassat dels coloms domèstics de les ciutats. 33 cm.

Present tot l'any. Nidifica a la Seu. Baixa a beure al riu en petits estols. A la Seu no hi ha la raça pura i salvatge de colom roquer, sinó els coloms

roquers creuats, de colors variats i que, per exemple, són els que viuen a la Catedral i en algunes cases de la zona.

Tudó *Columba palumbus*

Colom gros, de tonalitats grises, amb una taca blanca a les vores del coll i a les ales. Té el pit rosat i una franja fosca a l'extrem de la cua. 41 cm.

Present tot l'any a prop. A la tardor i a l'hivern se'n veu algun estol, com un de 30 individus el 16-XII-96 (Ann Matschke, com. pers.).

Tórtora turca *Streptopelia decaocto*

De color clar, com d'un rosat pàl·lid. Té la punta de les ales negres, mig collaret negre i fi al coll. Vista de sota, té mitja cua blanca i mitja cua negra. 30 cm.

Present tot l'any. Nidifica a la Seu des de l'any 1990, si fa no fa. El novembre de 1994 se'n van comptar 174 a la Seu i rodalies. La seva població augmenta arreu fruit de la seva antropofília. El 1981, Joaquim Maluquer, en el llibre *Els ocells de les terres catalanes*, advertia de la

Tórtora turca

possible aparició d'aquesta espècie al nord de Catalunya, provinent de França, i esmenta que ja se'n tenia alguna dada del Pirineu lleidatà.

Les tórtors turques van a beure al riu i sovint s'aturen als fils de la llum.

Tórtora *Streptopelia turtur*

Cap i pit d'un rosa grisós, amb una taca blanca al coll travessada per unes fines franges negres. Ales rogenques amb taques negres. Extrem de les plomes de la cua blancs. 28 cm.

Migradora ocasional. Les poques observacions són d'ocells solitaris als arbres dels prats al mes d'abril, al pic del pas de primavera. Del pas de tardor no se'n tenen dades.

Cucut *Cuculus canorus*

Gris. Panxa ratllada de blanc i fosc. Ales punxents i cua llarga. La seva silueta recorda un falcó. 33 cm.

Estival i nidificant a prop (però no cova els ous, sinó que els pon en nius d'altres ocells perquè els covin). Arriba de l'Àfrica entre mitjan març (10-III-96, data més primerenca) i principi d'abril. No es coneixen les dates de partida de la tardor. El 13-IX-00 es va trobar un cucut mort al carrer Bisbe Benlloch de la Seu.

Se'l pot veure parat als arbres de les vores dels camins, però sobretot se'l detecta pel seu conegut cant que fa "cu cu".

Cucut reial *Clamator glandarius*

Adult gris, amb una petita cresta i les ales, l'esquena i la cua pigallades de blanc. El jove té el cap negre, la gola groga, les ales, l'esquena i la cua marrons i pigallades de blanc; l'extrem de les ales és d'un color vermellós. Silueta esvelta i cua llarga. 39 cm.

Migrador esporàdic. Una sola cita d'un ocell jove el 26-VIII-00 en un camp de fruiters prop d'Alàs (Jordi Farràs, com. pers.).

Òliba *Tyto alba*

Blanca de sota, amb el darrere del cap, l'esquena i les ales de color marró cremós. Té la cara en forma de cor.

Present tot l'any. A la Seu n'hi ha com a mínim una parella. A les bordes de la zona del riu n'hi pot haver alguna altra. Des de 1996 han volat 20 òlibes a la Seu i rodalies mitjançant la tècnica de *hacking* (Pere-Miquel Parés, com. pers.).

Xot *Otus scops*

Gris molt bigarrat. Té els ulls grocs i unes “orelletes” característiques. Díficil de veure, però fàcil de sentir les nits de primavera i d'estiu quan sembla que digui “xuut, xuut”. 20 cm.

Xot

Estival i nidificant. Arriba aviat, cap a mitjan març (12-III-96 data més primerenca). No es coneixen les dates en què se'n torna cap al sud. El 1997 es van comptar 12 territoris de xot a la Seu i rodalies.

És probable que criï en alguna borda de la canalització. S'atansa al riu a caçar insectes.

Gamarús *Strix aluco*

Marró o gris molt bigarrat, amb els ulls negres. Ocell nocturn gros. 40 cm.

Present tot l'any. Hi ha una troballa d'un poll al passeig de la Seu que indica que deu criar a dins mateix de la ciutat (Carles Ripoll, com. pers.).

A la zona hi ha, com a mínim, un territori. A prop segur que n'hi ha més, ja que el gamarús sovinteja els pallers, els edificis vells i els boscos.

Enganyapastors *Caprimulgus europaeus*

Ocell d'ales i cua llargues. Tot el cos és grisós i molt bigarrat per camuflar-se. Ulls i boca grans. Els mascles tenen unes taques blanques a l'extrem de les ales i de la cua. Nocturn. 25 cm.

Estival i nidificant. Les primeres observacions són de començament de maig, però probablement arriba abans, durant l'abril. L'observació més tardana data del 12-X-98 (Pere-Miquel Parés, com. pers.).

Es localitza als erms, als camins i als espais oberts, fins i tot dins de la mateixa Seu. S'atansa al riu a caçar insectes.

Falciot negre *Apus apus*

Tot negre amb la gola blanquinosa. Com una oreneta però més gran, amb les ales més estretes i llargues. Vola molt de pressa. És l'ocell negre i ràpid que forma estols que giren i criden les tardes d'estiu al voltant de la Catedral, per exemple. 45 cm d'envergadura.

Estival i nidificant. Molt abundant. Arriba de l'Àfrica la primera setmana d'abril i se'n va a mitjan i final de setembre.

Al riu hi troba gran quantitat d'insectes i aigua per beure en vol rasant.

Ballester *Apus melba*

Sembla un petit falcó de color marró fosc, amb la gola i la panxa blancs i separats per una franja marró. Vol rapidíssim i molt àgil. 55 cm d'envergadura.

Estival a prop. Se'n desconeixen les dates d'arribada i partida i l'estat de la seva població local.

Al riu s'observa de manera esporàdica al maig i al juny.

Blauet *Alcedo atthis*

Ocell inconfusible, d'un blau elèctric al cap, esquena, ales i cua. Pit i panxa taronges. Té la gola blanca i el bec molt llarg. La cua és curta. 16 cm.

Blauet

En principi hivernant freqüent. Arriba molt d'hora, a l'agost (2-VIII-94 data més primerenca), i marxa durant el mes de març. Se'n té documentada una dada de reproducció a prop del col·legi Mn. Albert Vives el maig de 1990 (Pili Pérez, com. pers.). És molt probable que niï a tocar de la zona, per la qual cosa la seva condició d'hivernant freqüent potser no és la millor. L'escullera de roques de la canalització i la manca de talussos de terra li impedeixen la nidificació. Amb tot, és possible que ho acabi fent, ja que algunes illes del riu comencen a ser prou altes.

Ocell lligat totalment al medi aquàtic, perquè s'alimenta de peixets. Fàcil de veure parat a un canyís, un roc o una branca. Vola a tocar de l'aigua.

Abellerol *Merops apiaster*

Ocell acolorit com pocs altres a les nostres contrades. El cap i l'esquena són d'un marró rogenc. Té la gola groga. La panxa, la meitat de les ales i la cua són de color blau. Les plomes centrals de la cua són més llargues que la resta. 28 cm.

Estival i nidificant a prop. Es coneixen colònies de nidificació cap a Estamariu, als Set Inferns (prop de Castellciutat) i a Adrall (Josep Cerdà, com. pers.). No es tenen dates d'arribada. Marxa entre final d'agost i últims de setembre.

Al riu es veu a l'agost i al maig, segurament de pas.

Puput *Upupa epops*

El cap, l'esquena i la panxa són de color cremós. El bec llarg, fosc i un xic corbat. Té les ales i la cua blanques i negres. Inconfusible per la bonica cresta blanca i negra que aixeca quan s'esvera. 27 cm.

Estival i nidificant a prop. Arriba a començament de març (9-III-95, data més primerenca), si bé la majoria d'observacions són de l'abril. El 15-IV-99 se'n van veure 3 en un prat del riu.

Colltort *Jynx torquilla*

Molt bigarrat, de color marronós i gris. Fàcil de confondre amb l'escorça dels arbres i l'herbassar. 16 cm.

Colltort

Estival i nidificant a prop. No es tenen dades de les dates d'arribada i de partida, però a començament de maig ja ha arribat. Al riu es veu a mitjan abril i del final d'agost a octubre, en els passos de primavera i tardor respectivament. Sempre als arbres.

Picot verd *Picus viridis*

Capell roig i vores dels ulls negres. Esquena i cua verdes, amb un tint grogós cap al començament de la cua. Vol ondulat. 32 cm.

Present tot l'any a prop. L'única cita al riu és d'un individu en un arbre de la llera el 25-II-97. És possible que sigui més freqüent del que es pensa a les línies d'arbres i als fruiters del marge esquerre.

Picot verd

Picot garser gros (mascle)

Picot garser gros *Dendrocopos major*

Capell negre i clatell vermell els mascles. Galta i panxa blanques. Ales negres amb una gran taca blanca a l'esquena. Vol ondulat. 23 cm.

Present tot l'any a prop. Esporàdic al riu. Només hi ha dues cites d'un ocell en uns arbres el 5-IV-94 i el 5-V-97.

Cogullada vulgar *Galerida cristata*

Moixó de color terrós, amb el pit pigallat i una cresta al cap. Les vores de la cua són d'un marró rogenc. Aspecte rabassut. De vegades canta des de l'aire. 17 cm.

Present tot l'any. Deu niar a la zona. Sovinteja els camins de terra i els prats del riu.

Cotoliu *Lullula arborea*

De color terrós amb el pit pigallat. Unes tènues línies fosques li encerclen la cara. La cua és curta. Al canyell de les ales hi té una taqueta blanca i negra. 15 cm.

Present tot l'any a prop. No es descarta que n'hi en algun prat o erm del riu.

Alosa vulgar *Alauda arvensis*

Marró terrós, té el pit pigallat i una cresteta al cap. Les vores de la cua són blanques, no pas marronoses com la cogullada vulgar. Canta des de l'aire. 17 cm.

Present tot l'any. Durant el pas de primavera (març i abril) i a l'hivern, se'n veuen estols nombrosos (de fins a 100 individus o més) aturats als prats, sobretot si neva. Així, l'11-IV-94 per exemple, una gran volada d'aloses va aturar-se a cercar aliment en un prat a causa d'una nevada tardana. El 15-IV-99 va passar el mateix.

Ocell lligat als espais oberts com ara prats i erms.

Oreneta de ribera *Riparia riparia*

Marró de sobre i blanca de sota, amb una franja marró al pit que separa la gola de l'esquena. Menuda. 12 cm.

Migradora freqüent. A la Seu se'n veuen petits grups o individus sols. A la primavera passa sobretot a l'abril i al maig, tot i alguna observació al març (15-III-97, data més primerenca). Les cites del pas de tardor són al setembre. Sovint es barreja amb altres orenetes.

Al riu hi troba insectes.

L'any 1992, al Pla de Sant Tirs hi havia una colònia de cria d'oreneta de ribera, però una extracció d'àrids la va destruir.

Roquerol *Ptyonoprogne rupestris*

Oreneta de color marró terrós per sobre. Per sota és d'un marró brut. Té unes taques blanques a la cua, visibles quan vola. 14 cm.

Present tot l'any. L'única oreneta que podem veure a l'hivern. Nia a les parets dels edificis i als ponts de la Seu i d'Alàs.

El roquerol és un ocell molt territorial que no dubta a fer passades sobre la gent per fer-los fora dels voltants del seu niu.

Roquerol

Orenetes vulgars

Oreneta vulgar *Hirundo rustica*

Coneguda per tothom, sovint es confon amb l'oreneta cuablanca. L'oreneta vulgar té la cua molt llarga i enforquillada. És blavosa per sobre, blanca de sota i té la gola vermellosa. 20 cm.

Estival i nidificant. Molt abundant a la Seu. Arriba a principi de març (2-III-98, data més primerenca). Se'n torna cap al sud durant el mes d'octubre. El 2-XI-95 se'n va veure una ajocada en uns fils de la llum d'un carrer de la Seu. Cap a mitjan agost ja s'ajoken en grans quantitats, com ho demostren les més de 1.500 que es van comptar el 13-VIII-97 a Organyà, o les 1.220 que es van comptar també a Organyà

el 12-VIII-00. Els vespres de mitjan setembre es forma un estol molt gran al riu que s'ajoca als camps de blat de moro.

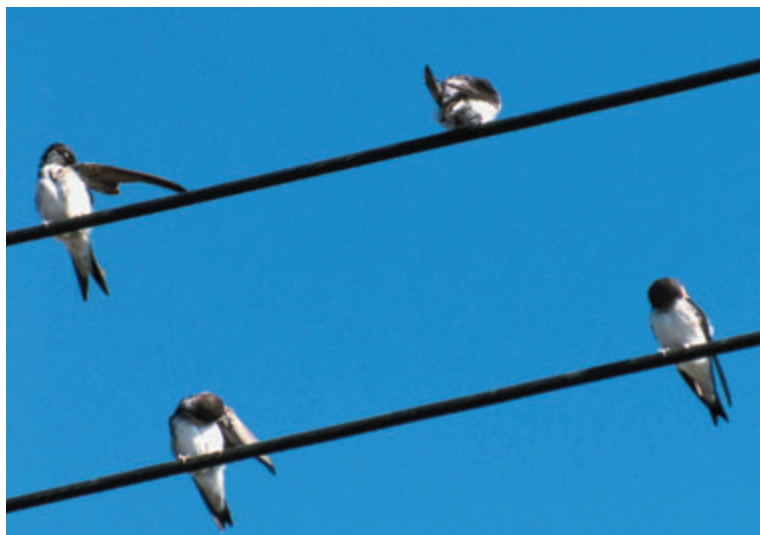
Al riu hi troba mosquits a dojo. És un dels ocells més comuns de la zona.

Oreneta cuablanca *Delichon urbica*

Ocell blanc de sota i negre blavós per sobre. En vol es distingeix clarament de l'oreneta vulgar per ser més petita i tenir el carpó blanc. La cua tampoc no és tan enforquillada. 12 cm.

Estival i nidificant. Molt abundant a la Seu. Arriba després de l'oreneta vulgar (16-III-95, data més primerenca) i se'n va durant el mes d'octubre. La principal colònia de la Seu és al pati del col·legi la Salle, on el setembre del 2000 se'n van comptar 280 nius. Des de fa poc temps, algunes persones de la Seu han instal·lat nius artificials a casa seva perquè les orenetes cuablanca hi niïn. El resultat ha estat positiu, i per tant és una molt bona iniciativa, el promotor de la qual va ser el Pere-Miquel Parés. El 1999, a la casa 138 de Santa Magdalena hi havia

Orenetes cuablanca

26 nius d'oreneta cuablanca. Per motius d'higiene, a l'hivern els van fer caure. La primavera del 2000, a la mateixa façana les orenetes cuablanca van tornar a construir 26 nius.

És una de les espècies més comunes del riu.

Trobat *Anthus campestris*

És de tonalitats marronoses clares. Té les celles i dues bandes alars cremoses. El pit llis, sense pigallat. Les potes són grogues i les plomes exteriors de la cua blanques. 16 cm.

Migrador esporàdic. L'única cita data del 15-IV-99, d'un trobat en un prat de la vora del riu.

Piula dels arbres *Anthus trivialis*

Moixó esvelt, d'esquena marronosa amb taquetes negres i el pit cremós i pigallat. Vores de la cua blanques. Es confon amb la titella, però és de colors més ocres. 15 cm.

Piula dels arbres

Migradora freqüent. Es tenen poques dades del seu pas. El de tardor sembla que és a mitjan setembre i començament d'octubre, mentre que del de primavera només se'n té una cita de la primera setmana d'abril. És possible que també hiverni a la zona.

La veurem pasturant pels prats o a les basses del riu.

Titella *Anthus pratensis*

Molt semblant a la piula dels arbres, però de coloració més verdosa i amb el pit més blanc, no tant cremós. Camina molt. 15 cm.

Hivernant freqüent. Abundant. Arriba al final de setembre i roman als prats i a la llera del riu fins a mitjan abril. Hi ha una cita molt tardana que data del 25-VI-93.

S'està molt als prats.

Grasset de muntanya *Anthus spinoletta*

Moixó amb celles blanques, esquena grisa i dues bandes alars clares. La cua és fosca i amb les plomes exteriors blanques. Les potes són ne-

Grasset de muntanya

gres i el pit pigallat. A començament de primavera esdevé rosat i llis. Camina molt. 17 cm.

Hivernant freqüent. Abundant. Arriba al final de setembre (28-IX-93, data més primerenca) i se'n va a mitjan abril (15-IV-94, data més tardana). A l'hivern és, junt amb la cuereta blanca, l'espècie més abundant del riu.

El veurem a la llera, prop de l'aigua.

Cuereta groga *Motacilla flava*

Cap gris amb celles blanques (la subespècie ibèrica), esquena verda, ales fosques i pit, panxa i cul grocs. Cua fosca amb les vores blanques. 17 cm.

Estival i nidificant. Arriba al final de març (29-III-99, data més primerenca) i les darreres observacions daten de final de setembre (26-IX-00, data més tardana).

Freqüenta els prats humits i pasturats, així com les basses del riu. És la cuereta més arborícola. A Europa s'han descrit diferents subespècies de

Cuereta groga

cuereta groga. Ací hom ha observat, a més de la ibèrica que és la comuna i la que hi cria, la subespècie anglesa (*flavissima*), la italiana (*cinereocapilla*) i l'alemanya (*feldeg*). Totes en pas migratori. Sorprén, però, l'observació d'un individu l'aspecte del qual coincideix amb el de la subespècie *cinereocapilla*, el 25-VI-00 cantant des d'un arbre (intent de nidificació?).

Cuereta torrentera *Motacilla cinerea*

Semblant a la cuereta groga, se'n diferencia per la cua més llarga, l'esquena grisa i no verda. A l'hivern el color groc es limita al cul i el pit i la panxa són d'un blanc esgrogueït. Els mascles a la primavera tenen la gola negra. 19 cm.

Present tot l'any.

Sovinteja els codolars i sorrals. Busca aliment a les basses del riu. No pastura tant pels prats com les altres cueretes.

Cuereta torrentera

Cuereta blanca

Cuereta blanca *Motacilla alba*

Cap blanc i negre, gola negra, esquena grisa i panxa blanca. Té la cua llarga i la sacseja molt sovint. Potes negres i vores de la cua blanques. Camina molt. 18 cm.

Present tot l'any. És l'ocell més abundant del riu. Els vespres de tardor se'n veuen estols nombrosos que entren a la Seu per ajocar-se. Un dels principals dormidors és als plataners del passeig Joan Brudieu. Altres dormidors els trobem al barri de Sant Pere (amb entrades al setembre del 2000 de fins a 150 exemplars, Ton Buchaca, com. pers.), als trèmols de la variant d'Andorra i als plataners del Seminari.

Fàcil de veure-la als bancs de grava, camins, femers i prats.

Merla d'aigua *Cinclus cinclus*

Ocell marró i amb una gran taca blanca al pit. Vol recte i ràpid, a frec d'aigua. 18 cm.

Merla d'aigua

Hivernant freqüent. Arriba al riu al final de setembre (19-IX-00, data més primerenca), i se'n va a principi d'abril (8-IV-94, data més tardana). Hi ha dues observacions estivals que podrien ser d'individus joves que es dispersen quan s'esqueren. Tanmateix no es descarta que n'hi a prop.

Cargolet *Troglodytes troglodytes*

Moixó molt petit. Tot marró i amb unes petites celles clares. Sovint aixeca la cua. 9 cm.

Hivernant freqüent. Es reproduïx als boscos propers al riu i per això el podem veure a qualsevol època. A partir de l'octubre i fins al març és quan se'n veuen més.

Cal buscar-lo als arbustos, mates i llocs embrollats.

Pardal de bardissa *Prunella modularis*

Té el cap i el pit d'un gris blavós, sobretot a la primavera. L'esquena, les ales i la cua són d'un marró rogenc bigarrat. 14 cm.

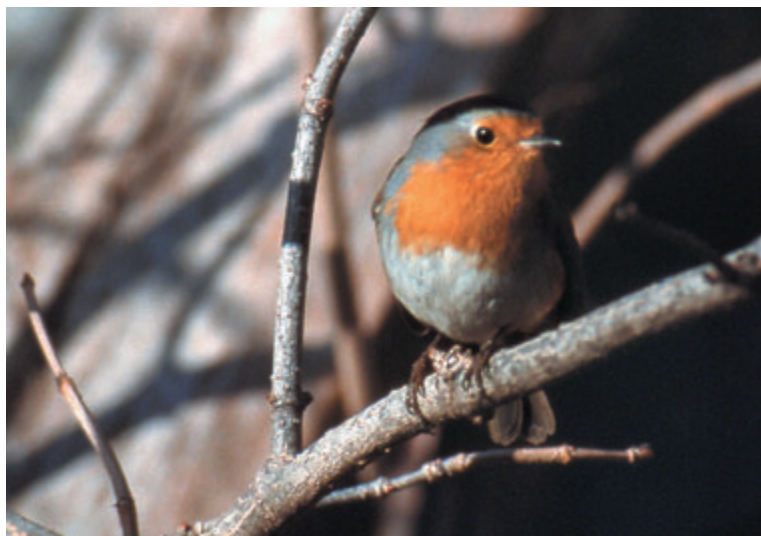
Hivernant freqüent. Arriba a l'octubre (2-X-00, data més primerenca). A l'abril encara se'n veuen, però podrien ser ocells en pas primaveral. Ocell de canyissos, brolles i bardisses.

Pit-roig *Erithacus rubecula*

El pit, la gola i el començament de la cara són d'un taronja viu. La panxa és blanca i la resta del cos marronós. 14 cm.

Hivernant freqüent. Arriba durant l'octubre. És molt probable que també hi hagi a la zona.

El pit-roig és un ocell d'arbustos i vegetació baixa.

Pit-roig

Rossinyol *Luscinia megarhynchos*

De plomatge marró discret, el tret més distintiu del rossinyol és la cua vermellosa. La panxa és blanquinosa. Cantava molt bé, tant de dia com de nit. 16 cm.

Rossinyol

Estival i nidificant. Arriba a mitjan abril (15-IV-94, data més primerenca) i se'n torna cap al sud al final d'agost i al setembre (24-IX-94, data més tardana). Un rossinyol anellat al riu el dia 3-V-98, i que havia nascut l'any anterior, va ser recapturat el 29-VIII-00 al mateix lloc.

Ocell típic de matolls i arbustos que no es deixa veure gaire.

Cotxa blava *Luscinia svecica*

Cap, esquena, ales i cua de color marró. Té les celles blanques i les vores de la cua són roges. La gola i el pit dels mascles són blaus amb una taqueta blanca al mig (en la subespècie *cyanecula*, l'única observada a la zona). Les femelles no tenen blau, però sí el mateix color de cua. 14 cm.

Migradora freqüent. Escassa. A la tardor passa al setembre (28-IX-93, primera cita a la zona), i a la primavera del final de març (23-III-94, data més primerenca) a mitjan abril (18-IV-94, data més tardana).

Cerca recer i aliment en els matolls i arbustos densos.

Cotxa fumada (mascle)

Cotxa fumada *Phoenicurus ochruros*

Mascle negre amb la cua roja i una línia fosca al mig. Té un xic de blanc a les ales. La femella és de color terrós i amb la cua igualment roja amb una línia fosca. 14 cm.

Migradora freqüent. També nia a la Seu, però al riu es veu sobretot al setembre i a l'octubre, i al març i a l'abril, coincidint amb les èpoques de pas migratori.

És pròpia de llocs oberts, a l'estil dels còlits i els bitxacs.

Cotxa cua-roja *Phoenicurus phoenicurus*

Mascle acolorit, amb el capell i l'esquena d'un gris blavós. La gola i la cara són negres, el front blanc, les ales marrons i el pit, la panxa i la cua roges. La femella és molt més discreta, marró suau amb la cua roja. S'assembla molt a la de cotxa fumada. 14 cm.

Migradora freqüent. El pas de tardor és de mitjan setembre (15-IX-98, data més primerenca) a mitjan octubre (19-X-98, data més tardana).

Cotxa cua-roja (mascle)

El de primavera és a l'abril i començament de maig (4-V-98, data més tardana).

Cal buscar-la als espais oberts i als arbustos.

Bitxac rogenic *Saxicola rubetra*

Els mascles tenen les celles i les bigotes blanques. El pit és taronja i tenen taques blanques a les ales i a les vores de la cua. 12 cm.

Migrador freqüent. De vegades abundant. El pas de tardor pot començar a les acaballes d'agost (24-VIII-94, data més primerenca) però se centra al setembre (20-X-00, data més tardana). El de primavera és marcadament a l'abril (8-V-97, data més tardana). Sol anar en grups petits.

Para als espais oberts i s'està al capdamunt de pals, canyes, etc.

Bitxac comú *Saxicola torquata*

El mascle és força més vistós que la femella. Té el cap, l'esquena i la

Bitxac comú
(mascle)

cua negres. El pit és taronjós i té una taca blanca a les ales i als costats del coll. El carpó el té blanquinós. La femella és marronosa. 12 cm.

Present tot l'any. Potser hi ha un cert pas migratori, ja que el 15-IV-99, coincidint amb una forta nevada, se'n van veure força més que de costum.

Freqüenta els espais oberts, com erms, canyars i vores dels prats. Acostuma a estar-se a la punta de canyissos, branques i tiges d'herba alta.

Còlit gris *Oenanthe oenanthe*

El mascle té el capell i l'esquena grisos. Llueix una màscara negra a la cara. Les ales són negres i la panxa blanca. La cua és negra amb unes

Còlit gris (mascle)

franges blanques a les vores que s'ajunten amb el carpó, també blanc. La femella és marró, però té el mateix disseny de la cua. 15 cm.

Migrador freqüent. De vegades abundant. El pas de tardor és entre el setembre i l'octubre. El de primavera comença a les acaballes de març (22-III-95, data més primerenca) i se centra sobretot a l'abril (8-V-97, data més tardana). Acostuma a formar grupets de pocs individus.

El trobem sempre en espais oberts, erms i prats. Es mou molt per terra i s'enfila als pals i roques per guaitar.

Còlit ros *Oenanthe hispanica*

Té el cap ros amb una gran màscara negra fins a la gola. L'esquena i el pit són igualment rossos. La cua i les ales són negres. El carpó blanc i els costats de la cua també. 15 cm.

Migrador ocasional. Les cites són d'ocells solitaris durant el pas de primavera, a l'abril. Del pas de tardor no se'n tenen dades.

El veurem als prats. S'està a terra o bé al capdemunt de matolls, roques, tanques, etc.

Merla roquera *Monticola saxatilis*

El mascle és vistós, amb el cap, la gola, l'esquena i el carpó blaus. El pit, la panxa i la cua de color taronja i les ales marronoses. La femella és marró bigarrada i amb la cua taronja. 19 cm.

Migradora esporàdica. Una sola cita d'un mascle el 15-IV-99 enmig d'una nevada tardana. La merla roquera és un ocell de zones rocalloses. Nia a prop.

Merla de pit blanc *Turdus torquatus*

Com una merla, però amb una franja blanca al pit. El plomatge de les ales, l'esquena i el pit és d'un gris cendra. 24 cm.

Migradora ocasional. Les observacions són del pas de primavera: una trentena el 5-IV-94 i una dotzena el 15-IV-99, coincidint amb una forta nevada.

Les dues vegades es van veure a les zones arbrades de la llera del riu.

Merla *Turdus merula*

La merla és completament negra. Els mascles tenen el bec taronja. La femella és més aviat marró i amb el bec menys groc. 24 cm.

Present tot l'any.

La podem observar als prats, horts i arbredes.

Griva cerdana *Turdus pilaris*

Té el cap i el clatell grisos, el pit i la panxa d'un cremós molt pigallat, l'esquena i les ales marrons, el carpó gris i la cua negra. 25 cm.

Hivernant ocasional. El gener de 1994 se'n van veure estols nombrosos als prats del riu. Si l'hivern a la muntanya mitjana és cru, més fàcil resulta que baixi fins als prats de la Seu. És possible que sigui un hivernant més freqüent.

Tord comú *Turdus philomelos*

Cap, esquena, ales i cua d'un marró torrat. Gola, pit i panxa de color cremós i molt pigallat. Sembla una griva petita, però té el dessota de

les ales taronja i no presenta les taques blanques al final de la cua. 23 cm.

Present tot l'any a prop. Gairebé no se'n tenen observacions a la zona. Als arbres del riu la primera cita data del 13-X-98, quan se'n va anellar un. A l'hivern hauria de veure's més als prats, en companyia de grives, merles, etc.

Tord ala-roig *Turdus iliacus*

Cap, esquena, ales i cua de color marró fosc. Té celles i bigoteres blanques. La gola, el pit i la panxa són d'un blanc pigallat. Els flancs de la panxa són vermells, igual que el dessota de les ales. 21 cm.

Hivernant ocasional. La vegada que se n'ha vist més fou el gener de 1994, quan algunes dotzenes de tords ala-roig pasturaven pels prats del riu. És possible que sigui més freqüent.

Griva *Turdus viscivorus*

Grossa, amb el cap, l'esquena, les ales i la cua d'un marró grisós i tot el davant molt pigallat. Té el dessota de les ales blanc i una taca blanca als extrems de la cua. 27 cm.

Hivernant freqüent. No es tenen dates d'arribada i partida. Nia als boscos propers. A la primavera se n'han vist estols que podrien ser d'ocells en pas migratori.

Sempre als prats.

Rossinyol bord *Cettia cetti*

Plomatge marró rogenc al cap, l'esquena, les ales i la cua. Té unes petites celles blanquinoses. Pit i panxa de color gris. Sovint aixeca la cua, que és arrodonida. 14 cm.

Hivernant freqüent. La majoria de cites són entre l'octubre i l'abril. De totes maneres, se'n va anellar un el 26-VII-97 i a l'estiu se'n sent algun, per tant potser nia a la zona.

Ocell de brolles i canyissos.

Trist

Trist *Cisticola juncidis*

Ratllat fosc a les ales, l'esquena i el cap. Cua arrodonida i amb les puntes blanques. Petit. Fa “zip-zip-zip” quan vola. 10 cm.

Present tot l'any. Sembla ser que hi ha individus hivernants. No s'ha comprovat la seva nidificació, però deu ser segura, atès que a Cerdanya s'ha confirmat (Ramon Martínez-Vidal, com. pers.). El 17-XII-97 se'n va veure un al carrer Bisbe Guitart sota una insistent pluja. El dia abans havia nevat. El mal temps el devia fer entrar a la ciutat.

Sovinteja l'herbassar i els matolls.

Boscaler pintat gros *Locustella naevia*

Cap, esquena, ales i cua de color marró i amb pigalles fosques. Tènues celles blanquinoses. Pit ocre i panxa blanquinosa. Té la cua arrodonida. 13 cm.

Migrador freqüent. Se'n tenen poques dades de pas. La primera cita de l'espècie és del 15-IX-94. Mitjançant l'anellament, el 1998 es va descobrir

Boscaler pintat gros

que el curs del riu Segre és una de les principals rutes migratòries d'aquesta espècie a Catalunya. També es va deduir que el pas de tardor és entre mitjan setembre i començament d'octubre. L'octubre d'aquell mateix any se'n va trobar un mort al carrer Llorenç Tomàs i Costa. Del pas de primavera només se'n té una dada del mes d'abril de 1998.

Moixó típic de canyar i d'arbustos espessos.

Boscarla de canyar *Acrocephalus scirpaceus*

Com un balquer sense celles blanquinoses i de només 13 cm.

Migradora freqüent. Abundant. El pas de tardor s'inicia a l'agost (2-VIII-94, data més primerenca) i s'allarga fins ben entrat l'octubre (19-X-00, data més tardana). El pas de primavera és entre l'abril (25-IV-98, data més primerenca) i el maig (25-V-98, data més tardana). Caldria comprovar si nidifica a la zona. Aquest extrem s'ha comprovat l'any 2000 a l'aiguabarreig del Segre i la Ribera Salada, al sud de l'Alt Urgell (David Guixé, com. pers.).

Sovinteja l'herbassar de la llera i la vegetació embrollada.

Boscarla de canyar

Boscarla dels joncs *Acrocephalus schoenobaenus*

Capell marronós amb estries fosques. Té unes marcades celles cremoses. L'esquena és marró i pigallada. El pit i la panxa són de color ocre. El carpó és vermellós. 13 cm.

Migradora freqüent. Escassa. El pas de tardor s'inicia al final de juliol (28-VII-93, data més primerenca), però sobretot a l'agost i fins als últims de setembre (24-IX-94, data més tardana). La migració de primavera sembla que se centra a l'abril, tot i les poques dades al respecte.

Freqüenta els matolls i l'herbassar de la llera del riu.

Boscarla mostatxuda *Acrocephalus melanopogon*

Molt semblant a la boscarla dels joncs, se'n diferencia per les tonalitats de l'esquena més rogenques i les celles blanques, no pas cremoses. 12 cm.

Migradora esporàdica. L'única cita és del març de 1998 (Raimon Mariné, com. pers.).

Com la resta de boscarles, la trobarem als arbustos del riu.

Balquer

Balquer *Acrocephalus arundinaceus*

De tonalitats molt discretes, marró clar uniforme al cap, l'esquena, les ales i la cua; i gris blanquinós al pit i a la panxa. Té les celles blanquinoses. Cant molt estrident. 19 cm.

Estival i fins a l'any 1995 una parella, com a mínim, niava al riu. Arriba a l'abril (15-IV-95 data més primerenca). A l'agost encara se'n veuen (un jove anellat el 22-VIII-00), mentre que al setembre ja no se'n té cap cita.

Cal cercar-lo als canyars i als matolls.

Bosqueta vulgar *Hippolais polyglotta*

Cap, esquena, ales i cua d'un verd grisós. Té unes tènues celles grogues. Pit i panxa groc suau. És un moixó esvelt. 13 cm.

Estival i nidificant. Arriba al final de març (27-III-95 data més primerenca) i marxa cap al final d'agost o principi de setembre.

Sempre la trobarem als arbustos del riu i dels camins.

Tallareta cuallarga *Sylvia undata*

Cap, esquena, ales i cua de color gris fosc, tirant a marró a les ales. Ulls vermells. Gola, pit i panxa vermell vinagre. Cua molt llarga i sovint enlairada. 13 cm.

Estival a prop i possiblement hivernant ocasional. Una cita el 9-IV-94 i una altra el 4-I-97. A la solana propera a la zona segurament hi cria. Es tenen ben poques dades sobre aquesta espècie.

Cal buscar-la als matolls de les vores dels camins.

Tallarol trencamates *Sylvia conspicillata*

Mascle amb el cap gris, els ulls vermellosos i envoltats per un anell ocular blanc. La gola és blanca. L'esquena és d'un ocre vermellós. La femella té el cap marronós, en lloc de gris. Recorda molt una tallareta vulgar, però és més petita. 12 cm.

Migrador esporàdic. Una sola cita de 2 individus el 15-IV-99. La seva identificació es va fer a consciència, ja que es van comparar visualment amb tallaretes vulgars que hi havia a prop.

Tallarol de garriga *Sylvia cantillans*

Mascle amb el cap, l'esquena, les ales i la cua de color gris. Les plomes exteriors de la cua són blanques. Ulls vermells. El mascle té la gola i el pit vermells, amb unes bigotes blanques. La femella és molt més discreta. 12 cm.

Migrador esporàdic. Cria a la solana de la Seu, però a la zona del riu no s'ha trobat que ho faci. Les cites són d'ocells joves que s'han anellat al riu. Daten del final de juliol, principi d'agost i final de setembre. Segurament és més freqüent del que sembla.

Sempre en zones de matolls i vegetació baixa.

Tallarol capnegre *Sylvia melanocephala*

El mascle té el cap negre fins a sota dels ulls, que són vermells. La gola és blanca i la resta del cos gris. Les plomes externes de la cua són blanques. La femella té el cap gris fosc i els ulls igualment vermells. 13 cm.

Migrador esporàdic. En moltes zones del país és dels tallarols més freqüents, però al riu és un ocell esporàdic: un mascle en un hort en ple hivern el 6-II-94 (!), i un ocell jove anellat el 18-IX-98.

Com tots els tallarols, és un moixó de brolla i arbustos.

Tallarol emmascarat *Sylvia hortensis*

Cap negre amb els ulls blancs. Esquena i cua marró fosc. Gola, pit i panxa blancs, amb els flancs una mica rosats. Plomes externes de la cua blanques. 15 cm.

Migrador esporàdic. Una única cita el 15-IV-99, enmig d'una forta nevada. Cria molt a prop.

El tallarol emmascarat és un ocell de vegetació arbustiva.

Tallareta vulgar *Sylvia communis*

Cap gris, gola blanca, esquena marronosa, ales de color vermellós, cua

Tallareta vulgar

grisa amb les plomes exteriors blanques i pit i panxa de color blanc rosat. 14 cm.

Migradora freqüent. El pas tardorenc s'inicia a mitjan agost (19-VIII-96, data més primerenca) i se centra sobretot al setembre. El de primavera és a l'abril (5-IV-94, data més primerenca). El 15-IV-99 se'n van veure força a causa de la neu.

Com la resta de tallaretes, sovintea les zones arbrades i de matolls.

Tallarol gros *Sylvia borin*

De tonalitats molt discretes. Ocre uniforme a tot el cos, amb la panxa blanquinosa. 14 cm.

Migrador freqüent. Les dades de la migració d'aquesta espècie s'han obtingut mitjançant l'anellament. El pas de tardor s'ha observat la segona quinzena de setembre, mentre que el de primavera al final d'abril i la primera setmana de maig.

És un ocell de vegetació espessa.

Tallarol gros

Tallarol de casquet
(mascle)

Tallarol de casquet *Sylvia atricapilla*

Gris, llevat del capell, que és negre en el mascle i marró en la femella. Ambdós sexes tenen la gola, el pit i la panxa d'un blanc grisós. 14 cm.

Migrador freqüent i estival i nidificant. Abundant. El pas de tardor és a mitjan setembre i durant tot l'octubre. El de primavera comença al final de març, dura tot l'abril i al maig encara es poden veure tallarols de casquet, si bé podrien ser reproductors de la zona.

Cerca aliment, recer i lloc per niar a la vegetació espessa.

Mosquiter pàl·lid *Phylloscopus bonelli*

Cap i esquena d'un gris apagat. Ales, cua i sobretot carpó d'un groc verdós. 11 cm.

Estival i nidificant a prop. Al riu, en canvi és esporàdic, amb una sola cita el 18-IV-94. Arriba a començament d'abril. Es desconeixen les dates de partida.

El trobarem a la vegetació arbustiva, als matolls i als arbres.

Mosquiter comú *Phylloscopus collybita*

Menut. Cap, esquena, ales i cua d'un ocre verdós. Gola, pit i panxa ocre grogós. 11 cm.

Migrador freqüent i possible nidificant, atès l'anellament d'un individu amb plomatge juvenil el 22-VIII-00 al riu. Abundant. El pas de tardor comença a mitjan setembre (15-IX-98, data més primerenca), se centra a l'octubre i s'allarga fins ben entrat el novembre. Les observacions al final de novembre i durant el desembre fan pensar en individus hivernants.

Mosquiter comú

El pas de primavera comença d'hora, al final de febrer (27-II-00, data més primerenca), si bé podrien ser individus hivernants. Al març augmenta fins a mitjan abril.

El veurem a l'herbassar, als arbres i a la vegetació arbustiva.

Mosquiter de passa *Phylloscopus trochilus*

Gairebé idèntic al mosquiter comú, però és més groc. 11 cm.

Migrador freqüent. Abundant. El pas de tardor comença aviat, a mitjan agost (15-VIII-97, data més primerenca) i s'allarga fins al final de setembre. A mitjan octubre es veuen els darrers mosqueters de passa (14-X-98, data més tardana), i en canvi el mosquiter comú encara és molt abundant. El pas de primavera comença els últims dies de març (27-III-98, data més primerenca) i se centra a l'abril.

Sovinteja la vegetació arbustiva i els arbres.

Papamosques gris *Muscicapa striata*

Ocell gris, amb el pit pigallat de fosc i les ales amb unes tènues franques més clares. 14 cm.

Migrador freqüent. Les observacions primaverals són del maig, i les de tardor, de final de setembre i d'octubre. No es descarta que nidifiqui a prop o fins i tot a la zona.

Moixó de zones arbrades i de tanques vegetals de les vores dels prats.

Mastegatatxes *Ficedula hypoleuca*

Masclle amb el cap, l'esquena, les ales i la cua negres. Les ales tenen una gran franja blanca. El front és blanc i la gola, el pit i la panxa també. Les plomes exteriors de la cua són blanques. Femella i joves amb cap i esquena marronosos i ales també amb la franja blanca. 14 cm.

Migrador freqüent. Abundant. El pas de tardor comença aviat, a mitjan agost (19-VIII-96, data més primerenca), però té el seu màxim al setembre i s'allarga fins als primers dies del mes d'octubre (7-X-98, data més tardana). El pas primaveral és a l'abril i a principi de maig.

Mastegatxex
(mascle)

El 1998 es va comprovar que el pas de tardor pot concentrar-se en pocs dies: entre el 21-IX i el 27-IX se'n van anellar 20; en canvi del 28-IX al 30-X només se'n van anellar 4 més.

Acostuma a trobar-se als arbustos i a les vores dels prats.

Mallerenga cuallarga *Aegithalos caudatus*

Menuda i amb la cua molt llarga. Cap blanc i negre. Esquena fosca i ales negres i roses. Gola, pit i panxa de color rosat. La cua, blanca i negra, és tant o més llarga que la resta del cos. 13 cm.

Present tot l'any a prop. Visita el riu de tant en tant. El màxim d'ob-

Mallerenga cuallarga

servacions és a la tardor i a l'hivern; aleshores va en grupets.
Es mou sempre per la vegetació arbustiva i arbòria.

Mallerenga blava *Parus caeruleus*

Cap blanc i blau, galta blanca, pit i panxa grocs, esquena verdosa i ales blaves. 11 cm.

Present tot l'any. Màxim d'observacions a la tardor i a l'hivern.

La podem veure arreu, sobretot als arbres i als arbustos.

Mallerenga carbonera *Parus major*

Cap negre amb galtes blanques. La negror del cap li baixa pel mig del pit groc fins ben avall. Esquena verdosa i ales d'un blau gris. 14 cm.

Present tot l'any. S'han anellat força ocells joves a les arbredes del riu, la qual cosa pot indicar que és una zona de dispersió juvenil de les mallerengues carboneres que neixen a prop.

Es troba en tota mena d'ambients vegetals.

Raspinell comú *Certhia brachydactyla*

Marró fosc molt bigarrat de blanc i ocre. Té el bec llarg i corbat. La gola, el pit i la panxa són blancs. La cua és un xic més rogenca i acabada en punta. Grimpa pels troncs dels arbres molt de pressa. 12 cm.

Present tot l'any a prop. El raspinell comú és un ocell típic dels boscos dels voltants del riu, però a la zona només se'n té la dada d'un ocell anellat el 29-IX-98.

Pica-soques blau *Sitta europaea*

Capell, esquena, ales i cua d'un blau grisós. Franja negra als ulls; bec recte i punxent, pit i panxa de color cremós i cul taronja. Puja i baixa pels troncs dels arbres amb molta habilitat. 14 cm.

Present tot l'any a prop. El pica-soques blau és un ocell comú a les arbredes caducifòlies dels voltants del riu. El podem observar de tant en tant als arbres propers als boscos esmentats.

Pica-soques blau

Teixidor

Teixidor *Remiz pendulinus*

Cap gris amb un antifaç negre que destaca molt. L'esquena i el començament de les ales són d'un marró rogenç. El pit i la panxa són rosa grisós. 11 cm.

Migrador esporàdic. Dues cites, una al pas de tardor (21 i 22-X-93) i una altra al pas de primavera (13-IV-95). És possible que sigui més freqüent, ja que hi ha cites de teixidor cap a la cua de l'embassament d'Oliana i fins i tot a la vall de Sant Joan Fumat (caldría comprovar que no fos una confusió).

Als arbres i als canyissos.

Oriol *Oriolus oriolus*

El mascle és inconfusible: tot groc llevat de les ales i el mig de la cua, que són negres. Bec vermellós. La femella és menys vistosa, de colors verdosos. 24 cm.

Estival i nidificant a prop. Nia als boscos frescals dels voltants del riu. Arriba a mitjan abril (22-IV-95, data més primerenca). No es coneixen les dates de partida. És de conducta esquerpa i no es deixa veure gaire sovint. No es descarta que criï als arbres de la zona.

El podem veure en alguna arbreda i volant cap als boscos veïns.

Escorxador *Lanius collurio*

Mascle amb el cap gris, antifaç negre, pit i panxa rosats i esquena i ales gairebé vermelles. Carpó gris. Cua negra amb les vores blanques. Femella i joves marronosos. 17 cm.

Escorxador
(mascle)

Migrador ocasional. Nia en zones properes de prats i tanques vegetals. Se sap de la seva presència al riu gràcies a l'anellament. Els marcatges realitzats són de final d'agost i de començament de setembre i sempre han estat individus joves.

El veurem parat a la punta dels arbustos.

Botxí *Lanius meridionalis* (abans *Lanius excubitor*)

Capell, front, clatell, esquena, carpó i pit grisos. Antifaç negre. Ales també negres amb taquetes blanques. Cua llarga, negra i amb les vores blanques. 24 cm.

Hivernant ocasional. Les poques cites han estat sempre a la tardor i a l'hivern.

Freqüenta les vores dels prats, erms, camins i tota mena d'espais oberts. Normalment el veurem aturat en una branca o en un filat, des d'on guaita les seves preses.

Botxí

Capsigrany *Lanius senator*

Capell i clatell vermells. Antifaç, esquena, ales i cua negres. Gola, pit, panxa i carpó de color blanc. A les ales hi té dues taques blanques vistoses. 19 cm.

Estival i nidificant a prop. Arriba a l'abril i no es coneixen les dates de partida. Visita el riu ocasionalment.

L'hem de buscar a les vores de camins i de prats, on hi hagi vegetació arbustiva com gavarneres, aranyoners, esbarzers, etc.

Gaig *Garrulus glandarius*

Té el cap, l'esquena, el pit i la panxa de color rosa marronós. Les ales són negres amb una franja blanca i una taca blava molt vistosa als canyells. La cua és negra i el carpó blanc. 34 cm.

Present tot l'any a prop.

El veurem volant o als arbres alts.

Gaig

Garsa *Pica pica*

Cap, bec, gola, pit, esquena, meitat de les ales i tota la cua d'un negre brillant. Panxa i meitat de les ales de color blanc. Té la cua molt llarga. 46 cm.

Present tot l'any. Abundant. Al Seminari n'hi ha un dormidor d'una trentena llarga.

La podem veure arreu.

Gralla de bec vermell *Pyrhacorax pyrrhacorax*

Negra, amb les potes i el bec de color vermell. La cua és recta, a l'estil de la cornella. 39 cm.

Present tot l'any a prop. La principal observació de gralles de bec vermell data del 15-IV-99 quan, enmig d'una nevada, un grup de 25 exemplars va ser vist en un femer d'un prat. A Soriguerola (Cerdanya) se'n va veure un estol destacable de 120 individus el 3-II-91 (Pere-Miquel Parés, com. pers.).

Gralles de bec vermell

Cornella *Corvus corone*

Negra, més petita que el corb i amb la punta de la cua recta. 47 cm.

Present tot l'any a prop. És l'ocell gros i negre que es veu més sovint al riu.

Pastura pels prats i cerca aliment a la llera del riu.

Corb *Corvus corax*

Tot negre. Bec fort i també negre. Té la cua llarga i en forma de falca. Aquest tret ens ajudarà a diferenciar-lo de la cornella. 65 cm i 1 m d'envergadura.

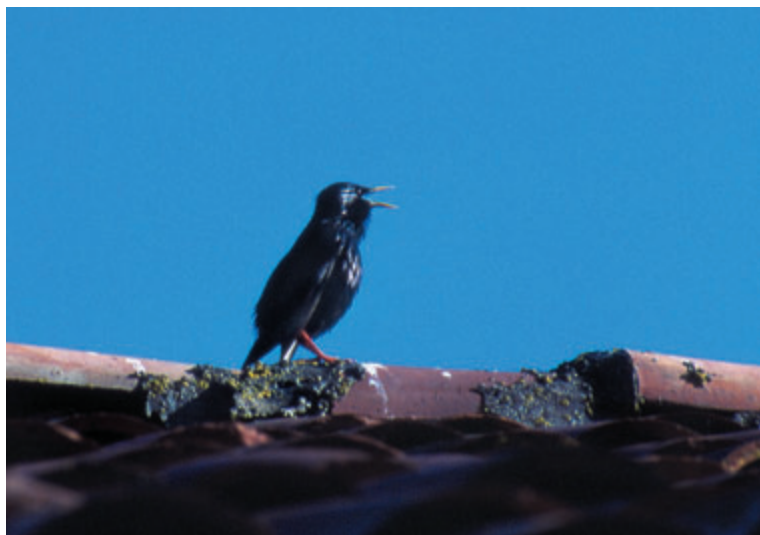
Present tot l'any a prop, sobretot a l'abocador de la Seu (a Bellestar), on n'hi ha més de 100.

De tant en tant se'n veu algun als prats o volant.

Estornell vulgar *Sturnus vulgaris*

A la primavera i a l'estiu és fosc, amb irisacions verdes i blavoses i el

Estornell vulgar

bec groc. A l'hivern és molt pigallat de blanc. Els joves de l'any són marrons. 21 cm.

Present tot l'any. Molt abundant. Fa estols molt nombrosos per buscar menjar i per ajocar-se. Molta gent creu que no és l'estornell d'abans, sinó que és un ocell introduït per combatre plagues d'insectes. Sí que és l'estornell de sempre, però si fins fa uns anys era una espècie hivernant i poc abundant, ara és sedentària i nombrosíssima. Les causes d'aquest augment són el gregarisme amb què foragita els depredadors, l'excel·lent productivitat i el profit que treu de l'home en forma d'aliment (conreus, horts, abocadors,...) i de llocs per niuar i ajocar-se (edificis, parcs, jardins,...). El vespre del 2-VII-96 es van comptar 1.652 estornells en 45 minuts (potser de les dues espècies) que entraven a dormir a la Seu.

Estornell negre *Sturnus unicolor*

A l'estiu és fosc, sense les irisacions de l'estornell vulgar i és quan es poden distingir bé. A l'hivern, en canvi, és molt difícil perquè l'estornell negre també té pigues blanques. 21 cm.

Present tot l'any. No s'ha dedicat esforç a diferenciar la seva població de la d'estornell vulgar, però atès l'increment que està vivint arreu, cal pensar que a la Seu també comença a ser abundant.

Els seus costums són els mateixos que els de l'estornell vulgar.

Pardal comú *Passer domesticus*

Mascle amb el capell gris, galtes i panxa grises, gran taca negra a la gola i al pit i ales bigarrades. Femella molt marronosa i discreta. 15 cm.

Present tot l'any. Molt abundant.

El podem veure arreu.

Pardal xarrec *Passer montanus*

Capell marró vermellós. Gola i antifaç de color negre. Galtes blanques amb una taca negra. Esquena i ales bigarrades. Bec negre. Sexes iguals. 14 cm.

Pardal xarrec

Present tot l'any. Molt abundant. Forma estols nombrosos. A la grave-ra del marge dret n'hi ha una colònia força gran. Un pardal xarrec anellat el 10-II-97 en aquest punt va ser recapturat el 21-X-98 i el 18-V-00 al mateix lloc. Altres pardals xarrecs anellats en aquest indret han estat recapturats a cases de pagès de la zona (Pere-Miquel Parés, com. pers.), la qual cosa indica que fan uns desplaçaments molt curts.

Present arreu i normalment en grups.

Pardal roquer *Petronia petronia*

S'assembla a la femella del pardal comú, però té unes celles clares molt marcades i unes bandes fosques al capell. El pit gris és pigallat de marró

fluix. A la primavera té una taqueta groga al pit. Les puntes de la cua són de color blanc. 14 cm.

Present tot l'any a prop. Les observacions són del març, l'abril i l'agost. Podrien ser ocells en pas migratori o joves en dispersió. No es descarta que criï a la zona i que àdhuc sigui sedentari.

Freqüenta els codolars del riu i els prats.

Pinsà comú *Fringilla coelebs*

Masclé amb el capell gris blavós i el pit i la panxa vermell vinagre. Femella grisosa en aquestes parts. Ambdós sexes tenen les ales negres amb una taca blanca vistosa i el carpó verd. La cua és negra amb les vores blanques. 15 cm.

Present tot l'any a prop. A la zona és un hivernant freqüent i nombrós. Arriba a començament d'octubre (9-X-98 data més primerenca) i marxa a principi d'abril.

Pinsà comú (femella)

Pastura pels prats, sobretot quan els femen. De vegades es forma estols d'un centenar d'individus.

Pinsà mec *Fringilla montifringilla*

A l'hivern, té el cap gris fosc i l'esquena marró i pigallada de negre. Les ales són negres amb una franja blanca i una altra taronja. El carpó és blanc i la cua negra. El pit i els costats del pit són taronges i la panxa blanca. 15 cm.

Hivernant ocasional. Escàs. El 19-IV-94 es van veure 2 mascles en plo-matge nupcial, és a dir, amb el cap i l'esquena ben negres.

Acostuma a barrejar-se amb els pinsans comuns que pasturen pels prats. Aleshores, se'n diferencia sobretot pel carpó blanc.

Gafarró *Serinus serinus*

El mascle té el cap i el pit grocs. L'esquena i les ales són bigarrades de verdós. El carpó és groc llimona. Menut. 11 cm.

Present tot l'any.

El podem trobar una mica arreu, però sobretot a les arbredes i als prats quan granen les plantes.

Llucareta *Serinus citrinella*

Cap i clatell grisos, esquena verdosa, ales negres amb franges grogues. Carpó groc, cua fosca. Pit i panxa de color groc. 12 cm.

Hivernant ocasional. És possible que els hiverns freds i amb neu sigui freqüent als prats i erms, on cerca aliment.

Verdum *Carduelis chloris*

Cap i pit verds, tirant a groc cap a la panxa. Esquena verda marronosa. Ales verd fosc amb una franja groga. Cua curta, negra i amb franges grogues a les vores. 15 cm.

Present tot l'any. Menys nombrós que altres ocells de la seva família (cadernera, passerell comú, etc.).

Parella de verdums al seu niu

Cal buscar-lo als prats i a les zones arbrades. Li agraden especialment les llavors dels oms dels camins del riu.

Cadernera *Carduelis carduelis*

Té la cara vermella i les galtes blanques. El capell i el clatell són negres. L'esquena és marró cremós. Les ales negres amb una franja groga molt visible. Cua també negra amb vores blanques. Pit ocre i blanc. 14 cm.

Present tot l'any. Abundant, sobretot a la tardor i a l'hivern, quan es formen estols d'adults i joves de l'any.

Als arbres i erms amb llavors.

Lluer *Carduelis spinus*

Els mascles tenen el capell i la barbeta de color negre. Les ales i la cua són negres amb franges grogues. Pit groc i la panxa blanca. Cua escotada. 12 cm.

Hivernant freqüent. De vegades abundant. Arriba a mitjan o final d'octubre i marxa cap als últims de març. Forma estols que poden ser de

LLuer (mascle)

bastants individus. És una espècie que de tant en tant hiverna a les nostres contrades de manera “invasora”, és a dir, en gran nombre. Aquest fet esdevé els anys que ha tingut una bona productivitat als llocs on es reproduceix (centre i nord d'Europa principalment) i per contra hi ha hagut una davallada de les fonts d'aliment. Aleshores, els lluers viatgen en massa vers el sud del continent a la recerca de menjar.

S'alimenta de llavors, sobretot de vern.

Passerell comú *Carduelis cannabina*

El mascle, a la primavera, té el front i el pit vermells. El cap és gris, l'esquena i la meitat de les ales d'un marró rogenc. L'altra meitat és negra amb una franja blanca. Cua negra i escotada, amb franges blanques molt fines. 14 cm.

Present tot l'any. Forma estols, sobretot a l'hivern. A començament de primavera encara se'n pot veure algun (70 individus el 4-IV-97).

Als prats i erms amb llavors. Sovint menja a terra.

Pinsà borroner *Pyrrhula pyrrhula*

Mascle inconfusible. Cap negre, esquena grisa, ales negres amb taca blanca. Pit, galtes i panxa de color vermell intens. Cua negra i carpó blanc. Femella marronosa en lloc de vermella. 16 cm.

Hivernant ocasional. El fred i la neu l'atansen al fons de vall i segurament és més freqüent. Se n'ha vist fins i tot a carrers de la Seu quan neva o fa molt de fred (el 8-I-97, per exemple, enmig d'una forta nevada).

Durbec *Coccothraustes coccothraustes*

Cap gros i bec molt potent. Barbeta negra. Cap, pit i panxa de color cremós. Ales negres amb una gran taca blanca. Carpó ocre. Cua negra,

Durbec

curta i amb taques blanques a la punta. 18 cm.

Hivernant ocasional. No es tenen dates d'arribada i de partida. Bastant solitari o en estols molt petits. Descansa i s'alimenta sovint als verns.

Verderola *Emberiza citrinella*

Cap, pit i panxa grocs. Esquena i ales marrons i bigarrades. Carpó vermellós i cua fosca. 16 cm.

Hivernant ocasional. Forma estols petits.

El fred intens atansa les verderoles als erms del riu i fins i tot als solars de la Seu (26-XII-93).

Gratapalles *Emberiza cirius*

Mascler amb el cap groc ratllat de negre. Pit grogós amb una taca marró a cada costat. Esquena bigarrada. Carpó grisós. Cua fosca amb les plomes exteriors blanques. 16 cm.

Present tot l'any.

Sovinteja els erms i les vores d'arbres.

Sit negre *Emberiza cia*

Cap d'un gris blavós ratllat de negre. Pit també gris blavós. Esquena i ales bigarrades. Cua negra amb les vores blanques. 16 cm.

Hivernant freqüent. Cria a prop, i se'n pot veure tot l'any, sobretot a l'hivern. La neu l'agrupa en estols als prats i erms, com es va observar l'11-IV-94. El dia abans van caure 5 cm de neu.

Freqüenta els erms i els prats.

Hortolà *Emberiza hortulana*

Mascler amb el cap, el pit i l'esquena d'un verd grisós. Bec i panxa de color rosat. Ales bigarrades, carpó marronós i cua fosca. 16 cm.

Migrador esporàdic. Només dues cites de 3 individus la segona quinzena d'abril dels anys 1994 i 1999. No es coneixen les dates del pas de tardor. És possible que sigui més freqüent.

És un ocell propi d'espais oberts que s'alimenta a terra.

Repicatalons (mascle)

Repicatalons *Emberiza schoeniclus*

Al final d'hivern els mascles comencen a tenir el cap i la gola negres.

Esquena molt bigarrada, com de pardal. Panxa i vores del cap de color blanc. Plomes exteriors de la cua blanques. 15 cm.

Hivernant freqüent. Poc abundant. És probable que hi hagi ocells de pas. Forma estols considerables per ajocar-se, però a la zona no se n'ha observat cap. Els primers repicatalons arriben a mitjan octubre (13-X-98, data més primerenca) i marxen a començament d'abril (5-IV-94, data més tardana). Hi ha una observació no del tot segura el 25-VI-93.

El trobarem a l'herbassar i a les mates del riu.

Repicatalons petit *Emberiza pusilla*

S'assembla força al repicatalons, però té les galtes vermelloses i una petita franja cremosa a les ales. També és una mica més petit. 13 cm.

Repicatalons petit

Accidental. El 26-X-00 es va agafar un repicatalons petit durant la 3a Campanya d'anellament de la Seu. Aquest ocell és propi del nord de Lapònia i de Sibèria. Normalment hiverna cap al sud-est asiàtic. És la primera cita per al Pirineu i una de les cinc primeres de Catalunya. L'ocell en qüestió va ser recapturat el 31-X-00 al mateix lloc.

Una vegada més, l'anellament es mostra com un mètode molt valuós d'estudi dels ocells, ja que permet detectar espècies que altrament passarien desapercebudes.

Cruixidell *Miliaria calandra*

Tonalitats terroses a tot el cos. Bec gruixut. Pit i esquena molt bigarrats. Quan vola li pengen les potes. 18 cm.

Estival i nidificant. Arriba l'última setmana de març (26-III-94, data més primerenca) i se'n va durant la primera setmana de setembre.

Ocell propi d'espais oberts. Sempre el veurem a les parts altes dels arbres dels camins.

ALTRES ESPÈCIES OBSERVADES AL SEGRE

Aquest capítol és una continuació del *Catàleg d'espècies*. Són cites d'ocells observats a l'alt Segre, és a dir, a l'Alt Urgell o a la Cerdanya. S'inclouen en aquest llibre d'ornitologia urgellenca perquè, si s'han vist aigües amunt o avall de la Seu, també es podrien veure aquí, ja que el concepte de vall depassa els límits municipals i comarcals.

Martinet menut *Ixobrychus minutus*

Té el capell negre, igual que l'esquena, la meitat de les ales i la cua. El bec és grogós, la cara grisa i el pit i les ales de color crema. 35 cm.

Migrador esporàdic. Hi ha una cita d'un individu a Coll de Nargó el 15-VI-00 (Carles Ripoll, com. pers.).

Bitó comú *Botaurus stellaris*

Marró pigallat, amb el capell negre i unes estretes bigoteres fosques. El bec és grogós. 76 cm.

Migrador esporàdic. Una sola cita a Prullans el 1999 (Ramon Martínez-Vidal, com. pers.).

Flamenc *Phoenicopterus ruber*

Alt, amb el coll i les potes molt llargs. De coloració rosada, segons com quasi blanca. Les ales són rogenques i amb la vora externa negra. Vola amb les potes i el coll ben estirats. 130 cm.

Migrador esporàdic. Se'n va veure un estol de 12 individus volant el 13-XI-99 a l'embassament d'Oliana (Carles Ripoll, com. pers.).

Morell buixot *Aythya marila*

El mascle té el cap verd, el pit negre, l'esquena grisa, la panxa blanca i la cua negra. La femella és de color marró, amb una taca blanca al voltant del bec. Ambdós tenen els ulls grocs. 48 cm.

Migrador esporàdic. Una única cita a la bassa de Sanavastre (Cerdanya) el 15-IV-00 (Ramon Martínez-Vidal, com. pers.).

Morell xocolater *Aythya nyroca*

Ànec de color marró xocolata, com el seu nom indica. Destaca el bec gris amb una fina línia blanca a la punta i la part de sota de la cua també de color blanc. 41 cm.

La Història Natural dels Països Catalans cita una observació de morell xocolater a Adrall. No en dóna més detalls, però se suposa que devia ser al Segre i en pas migratori o a l'hivern.

Ànec xiulador *Anas penelope*

Mascle amb la cara de color castany i el front cremós. El pit de color vi. L'esquena i la panxa són grises, i el cul negre. La femella és marronosa. 46 cm.

Migrador esporàdic. Una cita el 28-XI-96 de 2 individus a Arfa (Ann Matschke, com. pers.).

Ànec mandarí *Aix galericulata*

Ànec molt acolorit. El mascle té unes grans celles blanques fins al clatell, el capell negre, la gola rogenca, el bec vermell, el pit fosc amb dues línies blanques i la panxa de color cremós. Quan neda té un característic “ventall” taronja i aixecat a les ales. La femella és grisa amb un anell ocular blanc que s'allarga cap al clatell. 43 cm.

En principi escapat, com altres anàtides exòtiques que són domesticades per guarnir estanys i jardins. De totes maneres, sembla que hi poden haver ocells asilvestrats. La dada del Segre és de 2 mascles caçats a Oliana el 27-XI-88 (Pere Aymerich, com. pers.).

Faisà *Phasianus colchicus*

El mascle té el cap negre i la cara vermella. Té una franja blanca al coll. El pit és de color coure molt pigallat de negre. L'esquena i les ales són de tons ocres pigallats i la cua és molt llarga i barrada. La femella és tota marronosa, molt pigallada i amb la cua igualment llarga. 60 cm.

El faisà és un ocell d'origen asiàtic que des de fa temps s'allibera a molts països com a espècie cinegètica. El maig del 2000 se'n va trobar una femella covant sota Castellciutat (Pere-Miquel Parés, com. pers.). No fóra estrany que properament ho fes en algun prat o canyissar del Segre.

Gavineta de tres dits *Rissa tridactyla*

Cap, clatell, gola, pit i panxa de color blanc. Bec groc. Ales grises, amb les puntes negres. Cua blanca, potes negres. 40 cm.

Accidental. Una sola cita històrica: Joaquim Maluquer, en el llibre *Els ocells de les terres catalanes* esmenta que “prop de la Seu d'Urgell, un vol de vint-i-cinc o trenta exemplars va ser vist el 16-II-57. Se'n van capturar alguns, que asseguraren la identificació”. L'any 1954 també se n'havien vist a Alàs, segons la Història Natural dels Països Catalans.

Picot garser petit *Dendrocopos minor*

Blanc i negre com un picot garser gros, amb un disseny de taques diferent i de només 14 cm.

Aquesta espècie era tinguda per molt rara a Catalunya, però actualment se l'està trobant a bastants llocs, encara que en nombre escàs. Al Segre, va ser detectat als boscos de ribera de Prullans el 15-IV-00 (Ramon Martínez-Vidal, com. pers.). Aquests boscos de ribera són els més ben conservats de la Cerdanya i uns dels millors del país.

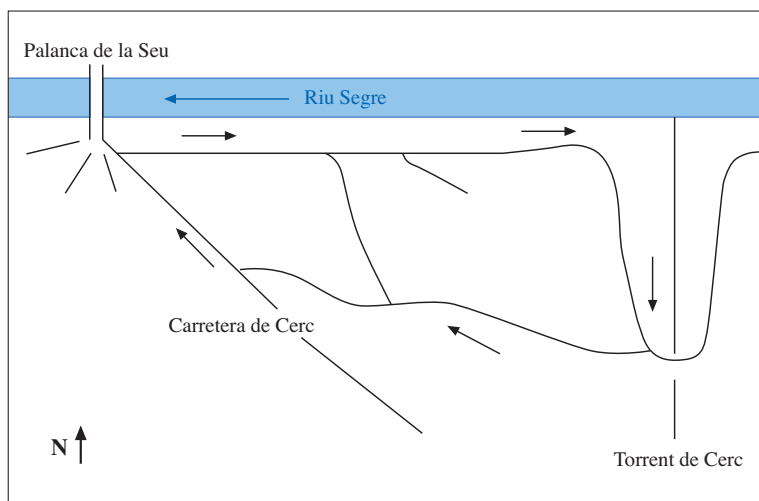
Ànecs cullerots

ITINERARIS PER VEURE OCELLS AL RIU

La millor manera de fer les passejades que aquí es descriuen és a peu. Són aptes per a totes les edats i tots els nivells de forma física. Es pot fer la volta de pont a pont, un curt passeig pels voltants del Parc del Segre, una estada als bancs del torrent de Sant Jaume, un tomb pels camins propers a Alàs o les variants que hom vulgui, tot aprofitant la xarxa de camins. Els tres itineraris següents són un exemple d'on podem anar. Els plànols són esquemàtics.

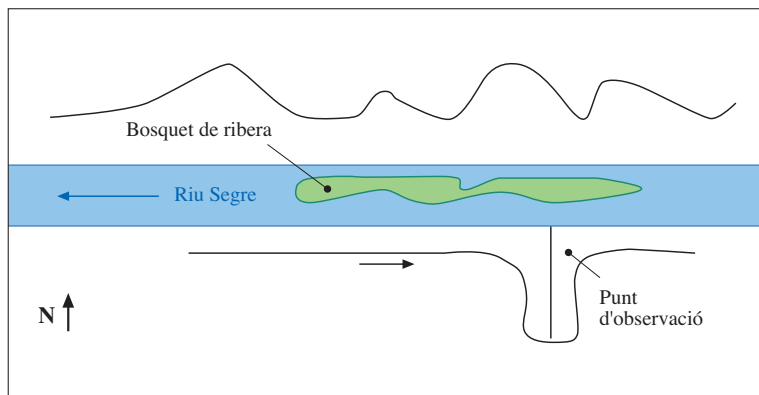
Itinerari 1

Sortim de la palanca de la Seu riu amunt, pel camí del marge esquerre (recordem que els marges d'un riu són en funció de la direcció del corrent). De seguida veiem el punt on el Parc del Segre torna l'aigua al riu. En les basses i els canyissos d'aquest indret es pot veure *polla d'aigua* i *becadell comú*. Continuem riu amunt. En arribar als primers horts, fixem-nos bé en els arbustos de la llera, ja que s'hi poden veure molts moixons, depenent de l'època, com *trist*, *bosqueta vulgar*, *rossinyol*,

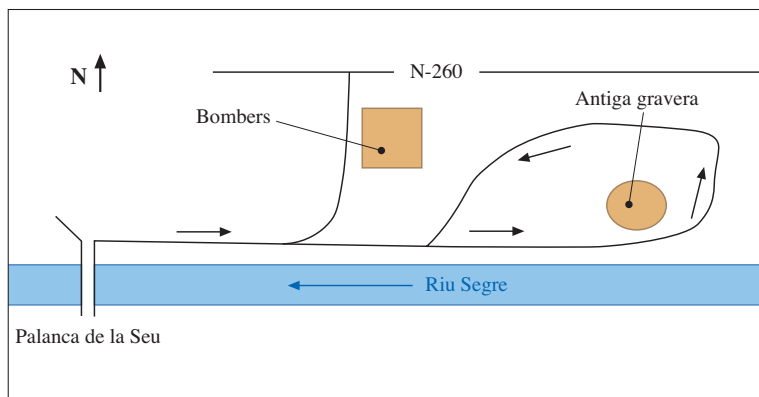
cotxa blava i *bitxac rogenç*. Als bancs de grava és fàcil veure-hi *corriol petit*, *xivitona vulgar*, *gamba roja* i *xivita*. Continuem sense agafar cap dels trencants que marxen a la dreta. Abans d'arribar a l'alçada de les comportes del Parc del Segre, a mà dreta trobem els primers prats grans. Hi podem veure *còlit gris*, *còlit ros*, *sit negre*, *alosa vulgar*, *co-gullada vulgar*, *passerell comú* i *gratapalles*. Passem a tocar d'un dels punts més interessants de la zona: un gran prat on és fàcil veure-hi *aufrany*, *bernat pescaire*, *martinet blanc*, *fredeluga*, *cuereta groga* i *cornella*. Als oms del camí sol haver-hi *verdum*, *gafarró* i *cruixidell*. El camí gira a la dreta i puja una mica pel costat del torrent de Cerc. En arribar al pont que el travessa, girem a la dreta i iniciem el retorn a la Seu. Passem pel costat de cases de pagès, d'horts i de prats. Aquí es veuen amb comoditat *pardal comú*, *oreneta vulgar* i *estornell vulgar*. Podem arribar al punt de partida per la carretera de Cerc o pel camí per on hem vingut.

Itinerari 2

Seguim les observacions de l'itinerari 1, però amb la variant que en arribar al torrent de Cerc, el travessem i ens asseiem als bancs del costat del camí. Des d'aquest punt veiem l'aiguabarreig del torrent de Cerc i el Segre, un bosquet de ribera a l'altre costat i els turons de la solana de la Seu. És un bon punt per veure rapinyaires com *àliga marcenca*, *àliga calçada*, *àliga pescadora*, *aligot comú*, *arpella vulgar* i *milà negre*.

Itinerari 3

Sortint de la palanca de la Seu, prenem la carretera de circumval·lació asfaltada del marge dret. Des de la vorera que hi ha al costat del Parc del Segre ja podem començar a fer observacions d'ocells: *cuereta blanca*, *cuereta torrentera*, *falciot negre*, *oreneta cuablanca*, *roquerol* i *merla*. Passem per la vora d'horts, on es pot veure *pinsà comú*, *cotxa fumada* i *garsa*. En arribar a les comportes del Parc del Segre, continuem riu amunt. A la peixera s'hi pot veure, a les èpoques de pas, *gamba verda*, *valona*, *comes llargues* i alguns ànecs. Continuem fins a una antiga gravera. Aquí és fàcil veure *pardal xarrec* i *cadenera*. Passada la gravera, prenem un camí que trenca a l'esquerra en direcció a la carretera N-260. De seguida hi ha un altre camí a l'esquerra que torna cap a la Seu. A l'hivern, als prats i arbres d'aquest lloc hi ha *pinsà mec*, *pardal de bardissa*, *cargolet*, *repicatalons* i *lluer*. Aviat retrobem el camí per on hem pujat i el podem desfer fins a la Seu.

ELS OCELLS DEL RIU AL LLARG DE L'ANY

La comunitat d'ocells del riu canvia al llarg de l'any. Depenent de l'època i de la meteorologia hi veurem unes espècies o unes altres. En general, es pot dir que hi ha tres períodes anuals: els passos migratoris (a la tardor i a la primavera), l'època de nidificació i l'hivern. Les següents llistes d'espècies no són exhaustives i només orienten sobre la comunitat ornítica del riu al llarg de l'any.

Gener i febrer

Durant aquests mesos, les espècies que podem veure al riu són les hivernants (el becadell comú, el durbec, la fredeluga, el grasset de muntanya, la griva cerdana, el lluer, la merla d'aigua, el repicatalons, la titella, etc.) i les que hi són tot l'any (la cadenera, la cornella, la cuereta blanca, la garsa, la merla, el pardal comú, etc.). El fred i sobretot la neu concentren als prats estols de fredelugues, titelles, aloses vulgars, sits negres i pinsans comuns.

Agró blanc, aligot comú, alosa vulgar, astoret, becadell comú, bernat pescaire, bitxac comú, blauet, botxí, cadenera, cargolet, cogullada vulgar, corb, corb marí gros, cornella, cuereta blanca, cuereta torrentera, durbec, estornell negre, estornell vulgar, fredeluga, garsa, gavià argentat, grasset de muntanya, griva, griva cerdana, llucareta, lluer, mallerenga blava, mallerenga carbonera, merla, merla d'aigua, pardal comú, pardal de bardissa, pardal xarrec, passerell comú, picot verd, pinsà borroner, pinsà comú, pit-roig, polla d'aigua, rascló, repicatalons, roquerol, rossinyol bord, sit negre, tallareta cuallarga, titella, tord ala-roig, trist, verdum, xoriguer comú.

Març, abril i maig

Aquest és el període de l'any en què es veuen més espècies d'ocells al riu (sobretot a l'abril), ja que encara trobem els hivernants, els migradors ja viatgen cap al nord (l'agró roig, l'àliga pescadora, el batallaire, el bitxac rogenc, el cames llargues, la gamba roja vulgar, l'hortolà, el martinet de nit, el mastegatxes i molts més), arriben els estivals

(l'aufrany, la bosqueta vulgar, el corriol petit, el cucut, la cuereta groga, l'enganyapastors, la guatlla, les orenetes, el rossinyol, el xot, etc.) i s'observen els que hi són tot l'any. Una mostra de la gran quantitat d'ocells que es poden veure aquests mesos la tenim el 5 d'abril de 1994, en què se'n van observar 52 espècies. Dos dies abans havia nevat tot el matí. El 15 d'abril de 1999 es va arribar a la xifra de 46 espècies migradores (algunes d'elles citades a la zona per primer cop com el becadell sord, el becut, la merla roquera, el tallarol emmascarat i el territ variant), més un bon grapat d'espècies que hi són tot l'any. Aquell dia va nevar fort però no va agafar. A la plana de Cerdanya, en canvi, es va acumular un pam de neu. Ambdós dies exemplifiquen com la meteorologia adversa condiciona la migració dels ocells i els fa aturar de manera massiva. Aleshores s'observen espècies que, tot i passar per la Seu, rarament s'aturen al riu, com el becut, el polit cantaire i el becadell sord.

Abellerol, agró roig, àliga calçada, àliga marcenca, àliga pescadora, aligot comú, alosa vulgar, ànec coll-verd, ànec cuallarg, ànec cullerot, ànec griseta, arpella vulgar, astoret, aufrany, ballester, balquer, becadell comú, bernat pescaire, bitxac comú, bitxac rogenic, blauet, boscarla de canyar, bosqueta vulgar, cadenera, capsigrany, cargolet, cigonya blanca, cogullada vulgar, còlit gris, còlit ros, corb marí gros, cornella, cotxa blava, cruixidell, cuereta blanca, cuereta groga, cuereta torrentera, esplugabous, estornell vulgar, falciot negre, falcó mostatxut, gafarró, garsa, gavià argentat, gavina vulgar, grasset de muntanya, gratapalles, griva, grua, llucareta, mallerenga blava, mallerenga carbonera, merla, merla d'aigua, merla de pit blanc, martinet de nit, mastegatates, milà negre, oreneta vulgar, oreneta cuablanca, oreneta de ribera, oriol, papamosques gris, pardal comú, pardal roquer, passerell comú, pinsà borroner, pinsà comú, pit-roig, polla d'aigua, puput, repicatolons, roquerol, rossinyol bord, sit negre, tallareta vulgar, tallarol de casquet, tallarol gros, teixidor, titella, torlit, tórtora, trobat, valona, verdum, xarrasclet, xarxet, xivita, xoriguer comú.

Juny, juliol i agost

Els mesos d'estiu són els més pobres pel que fa a espècies al nostre riu. Durant aquests mesos s'hi observen els ocells que hi són tot l'any i els estivals nidificants. Malgrat tot, cap a mitjan agost comencen a passar

els primers ocells migradors que ara es dirigeixen vers el sud. Alguns d'aquests migradors primerencs són l'abellerol, la boscarla de canyar, la boscarla dels joncs, la cigonya blanca, el colltort i el mastegatatxes.

Abellerol, àliga marcenca, aligot comú, alosa vulgar, ànec coll-verd, astoret, aufrany, balquer, bitxac comú, blauet, boscarla de canyar, boscarla dels joncs, bosqueta vulgar, cadenera, cigonya blanca, cogullada vulgar, colltort, cornella, cruixidell, cuereta blanca, cuereta groga, cuereta torrentera, enganyapastors, estornell vulgar, falciot negre, gafarró, garsa, gavià argentat, gratapalles, mallerenga carbonera, merla, mastegatatxes, milà negre, oreneta cuablanca, oreneta vulgar, pardal comú, passerell comú, polla d'aigua, roquerol, tallarol de casquet, verdum, xot.

Setembre i octubre

La migració de tardor arriba al seu màxim en aquest bimestre. De la relativa poca varietat de l'estiu es passa a una situació gairebé tan diversa com la de primavera. A l'octubre ja arriben força hivernants, com el cargolet, el grasset de muntanya, la merla d'aigua, el pardal de bardissa, el pinsà comú i el repicatalons. Els dies de meteorologia adversa tenen el mateix efecte que a la primavera.

Àliga marcenca, àliga pescadora, ànec cullerot, arpella vulgar, becadel·l comú, bernat pescaire, bitxac comú, bitxac rogenic, blauet, boscarla de canyar, bosqueta vulgar, cadenera, cargolet, cigonya blanca, còlit gris, cogullada vulgar, cornella, cotxa blava, cuereta blanca, estornell vulgar, garsa, gavià argentat, gavina vulgar, grasset de muntanya, gratapalles, griva, mallerenga blava, mallerenga carbonera, merla, merla d'aigua, mastegatatxes, milà negre, papamosques gris, pardal roquer, passerell comú, pinsà comú, pit-roig, polla d'aigua, repicatalons, roquerol, rossinyol bord, sit negre, tallareta vulgar, tallarol de casquet, tallarol gros, titella, verdum, xivita.

Novembre i desembre

En els últims dos mesos de l'any acaben de passar tots els migradors, especialment al novembre (bitxac rogenic, gavina vulgar, grua, etc.), i acaben d'arribar tots els hivernants (durbec, griva cerdana, botxí, lluer,

pinsà mec, tord ala-roig, etc.). També s'observen les espècies que són presents a la zona durant tot l'any.

Aligot comú, becadell comú, bernat pescaire, bitxac comú, bitxac ro-genc, blauet, botxí, cadenera, cargolet, durbec, estornell vulgar, fredeluga, gavià argentat, gavina vulgar, grasset de muntanya, griva, griva cerdana, grua, lluer, merla, merla d'aigua, pardal de bardissa, pinsà borroner, pinsà comú, pinsà mec, pit-roig, polla d'aigua, rascló, repicatalons, roquerol, sit negre, titella, tord ala-roig.

IMPACTES AMBIENTALS I ACTUACIONS DE MILLORA

El riu Segre a la Seu està molt humanitzat. Se n'aprofita l'aigua, el substrat, la pesca, la vegetació i, en un altre caire, el paisatge i la tranquil·litat. L'aigua és l'element més utilitzat. Una gran quantitat serveix per regar els prats, camps i horts de la zona. L'altre aprofitament hidrològic el fa el Parc del Segre. Aquesta instal·lació ludicoesportiva capta l'aigua mitjançant una peixera i en retorna una part prop de la palanca de la Seu. També aprofita l'aigua per generar electricitat mitjançant una petita central hidroelèctrica. Pel que fa als aprofitaments del substrat del riu, al límit est de la zona hi ha una grava en funcionament (al pont d'Alàs) i a l'extrem est del terme municipal de la Seu n'hi ha una altra que no treballa. De tant en tant es draguen les peixeres dels recs i del Parc del Segre. Quant a la pesca, no cal dir que mou nombrosos aficionats. L'aprofitament de la vegetació es redueix a la pastura esporàdica dels canyissars quan verdegem, però aquesta pràctica cada vegada és menys freqüent. El darrer tipus d'ús que es fa del riu és de caire social. El perfil pla i els nombrosos camins fan del riu un espai molt apte per passejar, córrer, anar amb bicicleta i amb cavall. Encara que menys, també hi ha gent que hi va a buscar cargols i a l'estiu n'hi ha que hi paren el sol.

Com veiem, els urgellencs i les urgellenques tenim molta relació amb el Segre. Però aquest seguit d'actuacions sobre el riu afecten, vulguem o no, el seu estat de conservació. No es tracta de criticar-les, sinó d'analitzar les conseqüències que tenen sobre l'ecosistema fluvial.

L'aigua

En primer lloc, la **captació d'aigua** per a usos agropequaris i de lleure fan minvar molt el cabal del riu, sobretot els mesos de juliol i agost. La cada vegada més gran superfície de blat de moro és un factor que aguditza aquest fet, ja que és un conreu que vol més aigua que els prats de dall. La conseqüència és clara: el riu pràcticament s'eixuga (i més si tenim en compte que el Segre té un estiatge acusat) i la comunitat d'èssers aquàtics se'n ressent. El cas més visible són els peixos. A l'estiu

se'n veuen centenars concentrats en unes poques tolles que corren el perill de morir-se si s'eixuguen del tot (el juliol de 1991 es van comptar 2.000 alevins de bagra morts per això). Altres problemes lligats a aquest aprofitament són les dificultats que tenen els regants i els administradors del Parc del Segre per captar aigua i posar-se d'acord sobre quan poden agafar-la i de quanta en disposen. Per últim, la baixada de cabal del riu (extrema a l'estiu en el tram comprès entre la peixera del Parc del Segre i la palanca de la Seu) deixa el nostre riu amb un aspecte lamentable.

Associat a l'activitat agrària i ramadera apareix sovint el problema de la **contaminació**. L'ús excessiu d'adobs i d'altres productes químics té l'inconvenient que part d'aquestes substàncies deriva vers el riu i, puntualment, en contamina l'aigua. Aquest fet es palesa sobretot a l'estiu, quan, a causa del poc cabal, el curs del riu és un seguit de basses que s'eutrofitzen. L'**eutrofització** es manifesta amb la proliferació d'algues verdes que esgoten l'oxigen de les tolles i posen en perill la vida dels animals que s'hi refugien (sobretot peixos).

Les extraccions d'àrids

Actualment, els únics aprofitaments d'aquesta mena a la zona es fan a les peixeres i només quan s'omplen de sediments i perden capacitat d'emmagatzemar aigua. Les extraccions d'àrids alteren l'estructura del riu, són un possible focus de contaminació (vessaments de combustible de la maquinària, per exemple), són sorolloses i estan poc integrades en el paisatge. La gravera activa del pont d'Alàs, al límit de la zona, té els mateixos efectes. El principal impacte afecta la fauna, i és l'**eliminació de bancs de grava i de sorra**, llocs on nien ocells protegits com el coriol petit, i del **substrat de la llera**, on fresen peixos com la truita.

La pesca

L'activitat piscícola es veu perjudicada pels problemes fins aquí esmentats. Amb tot, hi ha dos fets que cal considerar: la **introducció d'espècies al·loctones** de peixos i la **competència amb els animals piscívors** (bernat pescaire, corb marí gros, blauet i llúdriga). L'alliberament de peixos d'espècies forànies és una pràctica molt extesa entre les societats de pescadors. La motivació d'aquestes introduccions sol

Màquina treient graves del llit del riu

ser merament esportiva i no té en compte l'equilibri ecològic del riu receptor. A la nostra zona no s'han detectat alteracions en la comunitat piscícola per mor de la introducció d'espècies al·lòctones. Ambtot, els daltabaixos ecològics a causa d'introduccions d'animals i plantes d'un altre lloc són habituals. Sovint, les espècies de fora s'adapten perfectament al nou ambient i entren en competència amb alguna espècie d'aquí. En alguns casos, aquesta lluita ha portat a l'extinció o rarefacció d'espècies autòctones (cranc autòcton *vs.* cranc americà). Per una altra banda, des de fa uns anys la població de bernat pescaire i de corb marí gros no para d'augmentar. Els uns hi són tot l'any, i els altres només a l'hivern (de moment). Ambdues espècies són grans consumidores de peix, sobretot la segona ja que pesca en estols nombrosos. Això xoca amb els interessos dels pescadors, que tot d'una s'han trobat amb uns altres "pescadors" al riu. Fa uns anys no hi eren aquestes aus, però hem d'entendre que la natura canvia, sovint a causa de l'home, directament o indirecta. El blauet i la llúdriga no els representen cap competència, l'un perquè només menja peixets i l'altra perquè encara és molt escassa.

Bosquet de ribera de la canalització del Segre

La vegetació

La vegetació del llit del riu planteja diferents qüestions. Per un costat, la Confederació Hidrogràfica de l'Ebre (CHE) no contemplava el restabliment de la vegetació de ribera a la canalització del Segre. Des que es va canalitzar el riu, la CHE fa **tales periòdiques** dels arbres del riu. Les seves raons són de caire tècnic: els arbres poden desfalcgar l'escullera protectora dels marges i poden fer de tap en cas d'aiguats. La seva intenció era (i és) mantenir la llera del riu lliure d'obstacles perquè en cas de crescuda, el tram canalitzat no torni a sortir de mare, i perquè l'escullera no es malmeti. En països ambientalment desenvolupats, s'han adonat que els rius no són només canals d'aigua, sinó sistemes naturals dinàmics, canviants i bastant autoregulables. També han comprovat que l'aigua flueix molt més ràpid i amb més capacitat destructiva per un curs sense elements esmorteïdors que per un curs amb illes, vegetació i meandres. Aquests elements frenen el cop de les riuades, a més de donar naturalitat als cursos fluvials. En aquests països descanalitzen els rius, és a dir, hi permeten la implantació de vegetació de ribera, entre altres mesures. Això no significa que s'oblidin per sempre dels arbres i

dels canyissars, sinó que en fan una gestió activa, però coherent amb l'ecosistema fluvial. En definitiva, aconsegueixen regular el cabal dels rius tot conservant-ne els valors naturals. Aquí, per contra, no es planifiquen actuacions silvícoles al riu (potser pel seu cost?) els arbres de la llera són tallats cada uns quants anys i anualment es cremen grans clapes d'herbassar. Amb la tala dels arbres s'elimina una interessant comunitat d'espècies arbòries de ribera, la fauna (especialment els ocells) perd una gran quantitat de refugis, llocs de descans, d'alimentació i de nidificació, i finalment també perdem paisatge. Amb la **crema de l'herbassar** es pretén “netejar” la llera de brossa i reduir la proliferació de mosquits (es crien a l'aigua morta, no a l'herba!). Se solen fer a la tardor i a l'hivern. Són focs bastant anònims i descontrolats. Algú els encén i se'n va. Aquesta pràctica comporta dos aspectes negatius: destrueix el refugi d'unes quantes espècies protegides que passen l'hivern aquí (becadell comú, rascló i repicatalons per exemple) i palesa una manca de gestió planificada i consensuada.

La gent

Finalment, pel que fa a l'aprofitament social del riu, també es detecten algunes afectacions. Encara es fan petits **abocaments** de deixalles i de runes. Hi ha gent que es pren la molèstia de llençar coses al riu, en lloc de dipositar-les còmodament als contenidors o portar-les a la deixalleria. El problema és que fa molt lleig. També hi ha gent que prefereix **rentar el cotxe** al costat del riu. Potser no sap que el sabó contamina l'aigua de les rigueres d'on s'agafa. Un altre cas, i relacionat amb els ocells, és el dels **ocellaires** que cacen fringíl·lids (cadernerres, passerells, verdums, pinsans, etc.). Aquesta pràctica està molt reglamentada i cada vegada més controlada pels cossos de vigilància. Només està permès agafar-ne d'unes espècies, una quantitat, uns dies i amb unes arts determinades. Però com en tot, hi ha gent que no en vol saber res de normes i fan mal de debò. Són els ocellaires que els volen per vendre'ls (està totalment prohibit) o fins i tot per menjar-se'ls. Els ocellaires es posen als prats. La majoria cacen amb creueres sucades de vesc. Les posen al capdamunt del ram, una branca grossa que claven en un camp com si fos un arbret, i a sota hi deixen els reclams de les espècies que volen caçar. Quan els moixons senten el crit d'un de la seva espècie (el reclam) s'hi atansen. En aturar-se al ram s'enganxen amb el vesc

de les creueres i cauen a terra. Hi ha ocellaires que fan servir xarxes de terra. Són un parell de rectangles de xarxa que es paren a terra. Queden oberts a pressió, i quan l'ocellaire estira una corda, es tanquen molt de pressa i els moixons que hi ha a dins dels rectangles queden atrapats. Encara n'hi ha que utilitzen xarxes japoneses. Són molt fines, gairebé invisibles, fan uns quants metres de llarg i un parell d'alt. Es paren dretes com si fossin una pantalla. Els ocells no les veuen i s'hi enreden. Aquest mètode de trampeig està totalment prohibit i només és permès als anelladors de fer servir xarxes japoneses. Sempre que vegeu algú caçant ocells, comuniquen-ho als Agents Rurals, a la Policia Municipal, als Mossos d'Esquadra o a la Guàrdia Civil. Aniran a inspeccionar els permisos dels ocellaires i potser haureu contribuït a salvar alguns ocells. Per últim, molt menys impactant però que val la pena fixar-s'hi, hi ha el tema dels **gossos i gats**. Molta gent va a passejar amb el gos. Als camins del riu és normal portar-lo deslligat. Cal parar compte, però, a dos aspectes. D'una banda, pot encarar-se a algú i fins i tot mossegar (un dia, anant a córrer, se'm van abuixar dos pastors alemanys que em van fer por de debò; l'amo era a l'altre costat de riu!), i de l'altra, pot entrar a l'herbassar i als bancs de sorra i fer malbé nius d'ocells. Amb els gats de les cases de la zona passa el mateix, ja que depreden moixons i altres animals del riu.

Però això pot canviar

Malgrat aquests impactes negatius, es poden fer moltes coses per millorar la nostra relació amb el Segre i el seu entorn:

- El Contracte de Riu que ha impulsat l'Ajuntament de la Seu d'Urgell és una aposta ferma per consensuar el seu aprofitament racional entre tots els col·lectius que en depenen. Comunitat de regants, Parc del Segre, pescadors, propietaris de graveres i ornitòlegs s'han assegut (i han de continuar fent-ho!) a la mateixa taula per avançar cap a un aprofitament sostenible del riu. Cadascú defensa els seus interessos, però es parteix de la voluntat d'arribar a decisions com més consensuades millor.
- El dragatge de les peixeres s'hauria de fer fora de les èpoques en què poden afectar la fauna (ocells que nien al terra dels bancs de grava i peixos que fresen al llit del riu). Els ornitòlegs i els pescadors de la Seu indicarien amb molt de gust quines són les millors dates.

- Seria ideal no fer més introduccions de peixos al·lòctons ni repoblar les espècies introduïdes per tal de conservar les poblacions autòctones. També cal respectar la fauna que viu del peix. En cas de forta competència amb els pescadors, sempre s'han d'aplicar mesures dissuasives per als depredadors naturals (petards, protecció dels bancs de peixos, tanques en tolles d'alevinatge,...), però mai no han de ser expeditives (mort). Quina millor satisfacció per a un bon pescador que compartir el riu on pesca amb uns animals que depenen del peix per sobreviure?
- Les instal·lacions del Parc del Segre s'haurien d'adaptar a les demandes dels pescadors pel que fa a mortalitat de peixos. S'ha comprovat que molts peixos que entren als canals són esbocinats per les turbines generadores d'energia elèctrica. En algunes ocasions s'han trobat dotzenes de truites mortes d'aquesta manera. Amb uns reixats en determinats llocs s'evitaria que els peixos accedissin a la zona perillosa del Parc del Segre. El cost d'aquesta actuació no és gaire elevat i en canvi la millora ambiental seria molt destacable.
- Quant als arbres i a l'herbassar, caldria arribar com abans millor a un acord amb la CHE per a la seva gestió. En un temps en què els termes biodiversitat, corredors de fauna, valoració del paisatge i sostenibilitat agafen la importància que es mereixen, no es pot continuar amb la tala arreu de boscos de ribera i la crema de l'herbassar perquè "fan brut". S'hauria de planificar quina mena de bosc de ribera hi pot haver en un tram canalitzat com el nostre, quines intervencions cal fer-hi, què se'n fa del que es talla, etc. Els ocells migradors que utilitzen les arbredes fluvials com a lloc de repòs i d'alimentació seleccionen molt els arbustos espessos. Aquests arbustos no poden desfaltar l'escullera ni provocar desbordaments, perquè quan hi ha una riuada queden aplanats pel corrent. Així doncs, entre Alàs i la Seu podria haver-hi una formació de ribera composta sobretot per arbustos com el gatell, la sarga i la vimetera, a més d'arbres com el vern, el salze, el glop i la freixera. Seria una formació faunísticament valuosa i paisatgísticament bonica. Pel que fa a les cremes, no estan permeses i no tenen sentit, ja que l'herba rebrota. S'hauria d'estudiar si hi ha algun punt de la canalització on caldria reduir-ne la superfície i quines són les millors èpoques i maneres per actuar-hi.

- Pel que fa a les afectacions derivades de l'ús social del riu, convé sensibilitzar la població, i si cal sancionar quan es cometen infraccions conscientment. En aquest punt, tots i totes hi tenim molt a fer. Tothom pot ajudar a evitar que es cometin els impactes que s'han esmentat. També seria interessant fer un estudi més acurat de l'ús que els urgellencs i les urgellenques fem del riu: quanta gent hi passeja, quins són els punts negres d'abocaments, on cacen els ocellaires, quants cotxes s'hi renten, etc. Al final d'aquest estudi es podria avaluar la incidència de la població urgellenca sobre aquest tram de riu i prendre les mesures oportunes. Es podrien utilitzar models d'enquesta i d'índexs de freqüentació que s'utilitzen a altres llocs.
- La darrera proposta és considerada la continuació d'aquest llibre sobre el terreny. Es tractaria de fer una llacuna en un terreny (prat, erm, etc.) de la riba del Segre. La Seu és "Ciutat, natura, art". De natura en tenim molta i, com veiem en aquest llibre, els ocells del riu en són l'element més destacable. Doncs, què millor que un observatori d'ocells per contactar amb la nostra natura? Una llacuna a la Seu es justifica per molts motius:
 - Per observar còmodament la gran varietat d'ocells del riu.
 - Per promoure l'afició pels ocells, sobretot entre els més joves.
 - Per oferir a les escoles un lloc on fer activitats d'educació ambiental.
 - Per augmentar l'oferta d'atractius turístics de qualitat.
 - Perquè els ocells aquàtics disposin de més hàbitat favorable.
 - Per fer estudis sobre la migració dels ocells.
 - Per tenir un ecosistema lacustre.
 - Per donar exemple de sensibilitat vers el patrimoni natural.
 - Per restaurar un espai sense utilitat, depenent d'on es faci.

A la Seu hi ha un cert nombre de **persones aficionades** a l'observació d'ocells. El que fa uns anys era cosa d'un parell o tres, ara mou algunes dotzenes de ciutadans. Prova d'això és l'assistència de més de 50 persones als dies d'anellament oberts al públic. L'habilitació d'un parell d'aguaites en una llacuna permetria d'observar còmodament la gran riquesa ornítica del Segre. També faria de reclam perquè s'hi aficionés més gent, sobretot **jovent** de la Seu. A les **escoles** els interessaria visitar un espai natural tan proper i interessant com la llacuna del Segre. Es prepararia material pedagògic sobre l'ecosistema lacustre i s'organitza-

Gent mirant
ocells des
d'un aguait en
un aiguamoll

rien jornades ornitològiques per a les escoles, els instituts i les escoles d'educació especial. El **turisme de qualitat** de la Seu es veuria potenciat amb la llacuna, ja que cada vegada són més les persones motivades per l'ornitologia, sobretot a Centreuropa. A Andorra, sense anar més lluny, hi ha força persones aficionades al món dels ocells que segurament baixarien sovint a la llacuna de la Seu. Gairebé totes les espècies d'ocells del riu són **espècies protegides**. Documents com el *Proyecto de estrategia para el desarrollo sostenible de los Pirineos*, que va redactar la Comunitat de Treball dels Pirineus l'any 1995, insten a protegir les zones pirinenques de major importància migratòria per a les aus, com el Segre. La qualitat de la llacuna permetria realitzar-hi **estudis científics** i de conservació. Per últim, seria una **iniciativa modèlica**.

ORNITOLOGIA URGELLENCA

L'afició pels ocells està molt extesa en alguns països com Anglaterra, Alemanya, Suècia, Finlàndia, Holanda i els Estats Units d'Amèrica. A Catalunya també som moltes les persones que mirem ocells i que hi estem interessades. Al Pirineu hi ha força espècies d'aus, però moltes encara són desconegudes per a la majoria de la gent d'aquí. Malgrat tot, a la Seu i a l'Alt Urgell comencen a fer-se estudis per conèixer i donar a conèixer el patrimoni ornític pirinenc. Prova d'això és l'anellament d'ocells que es fa a la Seu, el control de la migració de rapinyaires de Vilanova de Banat, l'estudi del mussol pirinenc, la cria de rapinyaires mitjançant la tècnica de *hacking* i la col·laboració en projectes ornitològics d'abast nacional. També es fan sortides, xerrades i actes relacionats amb el món dels ocells, amb la col·laboració de l'Ajuntament de la Seu i del Consell Comarcal de l'Alt Urgell. Vegem amb una mica més de detall en què consisteix cadascuna d'aquestes iniciatives.

Anellament

L'anellament d'ocells és una pràctica científica per identificar individualment els ocells. Consisteix a agafar-los amb una autorització de la

Les anelles es posen a les potes dels ocells mitjançant uns alicates especials

Assistents a una jornada d'anellament celebrada al Segre

Generalitat, col·locar-los una anella numerada en sèrie a una pota, prendre'ls algunes mesures corporals i alliberar-los. Si més endavant es recuperen, gràcies als números de les anelles podem identificar-los i esbrinar quant de temps viuen, on passen l'hivern, el temps que triguen a migrar i per on passen, com es preparen per migrar, com canvien de plomatge al llarg de l'any, quina densitat hi ha d'individus d'una espècie en un lloc, etc. A més d'una utilitat científica i de conservació de la natura, permet el contacte directe amb els ocells i la seva observació detallada. Ambdues coses fan de l'anellament una activitat d'allò més interessant per a petits i grans.

A la Seu s'anellen ocells des del 1994, precisament a diferents llocs de la zona que tracta aquest llibre. El 1998 s'hi va fer una campanya durant la migració de tardor. L'any 1999 es va repetir i el 2000 també. El vessant social d'aquestes campanyes es concreta amb la realització de diversos matins d'anellament amb alumnes de les escoles de la Seu, i amb la celebració d'una jornada d'anellament per al públic en general el "Dia mundial dels ocells". Fins a la data, a la Seu s'han marcat una mica més de 2.000 ocells de 55 espècies. S'han anellat més de 300 cader-

neres i mosqueters comuns, més de 100 tallarols de casquet, mallerengues carboneres i pardals xarrecs, prop de 100 boscarles de canyar, una vuitantena de mosqueters de passa, una trentena de blauets, orenetes comuns i mastegatatxes i alguna espècie tan poc anellada en el conjunt de Catalunya com el boscaler pintat gros i el repicatalons petit.

De moment no s'ha fet cap recuperació d'ocells anellats fora de la Seu, ni els ocells marcats aquí no s'han recuperat a cap altre lloc. Amb tot, sí que s'han fet autocontrols, és a dir, ocells anellats aquí són recuperats al mateix lloc al cap d'un temps. Destaca un rossinyol que es va anellar el 3-V-98 i es va recuperar el 29-VIII-00 al mateix lloc. Aleshores pesava 31 grams, enfront dels 21 que feia quan es va anellar l'any 1998. Aquesta dada ajuda a comprendre com es preparen els ocells migradors per fer el viatge cap a l'Àfrica. L'increment de pes és a causa del greix que acumulen i que els servirà d'energia per volar. Un altre autocontrol destacable és el d'una mallerenga carbonera que es va anellar al riu el 8-X-94 i es va recuperar el 26-IV-97. I encara un altre d'un pardal xarrec anellat el 10-II-97 i recuperat el 18-V-00 a una casa de pagès propera.

Migració de rapinyaires

Hi ha força espècies de rapinyaires que migren. Com que s'alimenten d'animals que a l'hivern desapareixen (insectes i rèptils sobretot), han de viatjar fins a llocs on trobin menjar. Des del 1995 el Parc Natural Cadí-Moxeró estudia la migració de tardor dels rapinyaires que viatgen seguint el Cadí i la vall del Segre. Els miradors des dels quals es compten aquestes aus són al coll de Creus, prop d'Adraén, i a Vilanova de Banat.

En aquests sis anys d'observació s'ha comprovat que la nostra vall és un dels millors llocs de pas del Pirineu oriental (en el context de tota la serralada). Són moltes les aus rapinyaires que es poden veure a prop de la Seu, sobretot si ensopaguem un dia de pas intens, com el 30-VIII-98, quan en una hora es van comptar 982 aligots vespers (*Pernis apivorus*) des de Vilanova de Banat. Fins ara, s'han comptat més de 12.000 aligots vespers, una mica més de 900 àligues marcenques, uns 600 milans negres, al voltant de 500 astorets i fins a 12 espècies més de rapinyaires. Cada any hi ha hagut gent que s'ha meravellat amb l'espectacle de veure dotzenes d'aquestes aus volant damunt seu.

Grup de milans negres remuntant en un punt del seu viatge migratori

Estudi del mussol pirinenc

La Fundació Territori i Paisatge i el Ministeri d'Agricultura i Medi Ambient del Govern d'Andorra fa dos i tres anys respectivament que interveuen en la recerca sobre el mussol pirinenc (*Aegolius funereus*), un dels rapinyaires nocturns més desconeguts de casa nostra. Aquesta investigació es duu a terme a l'Alt Urgell, la Cerdanya, el Pallars Sobirà i el Principat d'Andorra. Des del 1998, s'han obtingut importants dades sobre la reproducció, l'alimentació i la selecció de l'hàbitat d'aquesta espècie, que es considera bioindicadora dels boscos d'alta muntanya, on viu. Aquests resultats es fan públics mitjançant articles tècnics i de divulgació, programes de ràdio i una exposició itinerant.

Hacking

Amb aquest mot anglès es fa referència a una tècnica per alliberar ocells. Consisteix a criar pollets sense que entrin en contacte directe amb els humans (així no en dependran quan siguin adults) fins que

Mussol pirinenc
mirant des de l'interior
del seu niu

volen del lloc on han crescut i s'independitzen. Aquest mètode s'acostuma a emprar amb ocells rapinyaires, les poblacions de molts dels quals encara estan per sota del que fóra òptim pels ecosistemes on viuen. Cal una autorització de la Generalitat per fer-ho, i no tothom reuneix les condicions per dur a terme una tasca com aquesta. A la Seu es fa *hacking* de rapinyaires des del 1996. D'aleshores ençà se n'han alliberat una quarantena entre ducs (*Bubo bubo*), mussols banyuts (*Asio otus*), òlibes, gamarussos i xoriguers comuns. Aquesta iniciativa també ha tingut ressò social, i algunes persones de la Seu han visitat el lloc on es fa, acompanyades pel Pere-Miquel Parés, l'ornitòleg encarregat del *hacking* urgellenc.

Projectes d'abast nacional

El Grup Català d'Anellament ha endegat un parell de projectes ornitològics d'abast nacional: l'*Anuari d'Ornitologia de Catalunya* i l'*Atlas dels ocells nidificants de Catalunya*. El primer és un recull anual de les observacions d'ocells més interessants fetes al nostre país. El segon és un treball de camp que es culminarà amb la publicació d'un llibre on es detallaran les zones de reproducció de tots els ocells de Catalunya i es farà una estimació de l'estat de conservació en què es troben. En ambdós projectes hi ha persones de la Seu i del conjunt del Pirineu treballant-hi.

Anuari d'Ornitologia de Catalunya 1997

Publicació
del Grup Català
d'Anellament

MATERIAL D'OBSERVACIÓ I ADRECES D'INTERÈS

Actualment el mercat ofereix una gran varietat de guies d'ocells, de prismàtics, etc. En aquest capítol es donen referències sobre llibres i binocles per anar a mirar ocells, així com algunes adreces interessants.

Guies d'identificació general

A ser possible, que siguin amb dibuixos a color, més que fotografies, de tapes dures i manejables. A continuació, s'esmenten les guies en català i/o en castellà més emprades per iniciar-se en l'observació d'ocells. N'hi ha altres molt bones en anglès que es poden trobar a les llibreries especialitzades.

JONSSON, L. 1994. *Ocells d'Europa*. Edicions Omega.

Avui en dia és la millor guia d'identificació en català. També hi és en castellà. Cobreix tot Europa, part del nord d'Àfrica i del Proper Orient. Els dibuixos són molt bons i d'una mida òptima, tret d'algun una mica més fluix. Els textos, els mapes de distribució i els dibuixos de les espècies estan a la mateixa pàgina. Mides molt correctes pel treball de camp i cobertes dures. Preu: 5.000-5.500 ptes.

PETERSON, R., MOUNTFORT, G. i HOLLOW, P. 1987. *Guia dels ocells dels Països Catalans i d'Europa*. Edicions Omega.

La guia més clàssica de l'ornitologia de camp al nostre país, i la primera que es va traduir al català. També hi és en castellà. Cobreix tota Europa. Bones explicacions i bons dibuixos, amb unes fletxes útils que assenyalen els trets més característics de cada espècie. Mides molt correctes pel treball de camp i cobertes dures. El principal inconvenient és que els textos, els dibuixos i els mapes de les espècies no estan junts, i cal passar pàgines endavant i enrere per llegir tota la informació de cada espècie. Les il·lustracions són massa petites. Preu: 3.500-4.000 ptes.

JUTGLAR, F. i MASÓ, A. 1999. *Aves de la Península Ibérica*. Editorial Geoplaneta.

Guia molt ben il·lustrada pel gran dibuixant Francesc Jutglar. La informació està molt actualitzada. Detalla totes les espècies de la Península. Només en

castellà. Cobertes plastificades. Resulta una mica massa gran per sortir al camp i els dibuixos i els textos de les espècies no es troben a les mateixes pàgines. Preu: 5.500-6.000 ptes.

Guies d'identificació de rapinyaires

Els mateixos consells que per a les guies d'identificació general.

GÉNSBØL, B. 1993. *Guía de las aves rapaces de Europa, norte de África y Próximo Oriente*. Edicions Omega.

Molt bona guia per identificar rapinyaires en vol. Fotos bones i dibuixos molt bons en blanc i negre al final del llibre. Només en castellà. Mapes de distribució acurats i dades interessants. Bons textos descriptius. Mides molt correctes pel treball de camp i cobertes dures. Preu: 4.000-4.500 ptes.

PORTER, R. F., WILLIS, I., CHRISTENSEN, S., I NIELSEN, B. P. 1994. *Rapaces europeas. Guía para identificarlas en vuelo*. Editorial Perfil. Gran guia d'identificació de rapinyaires en vol. Només en castellà. Nombroses i bones il·lustracions en blanc i negre dels ocells vistos de sota i de sobre, i en plomatge d'adult i de jove. Descripcions acurades. Mides una mica massa grosses pel treball de camp i cobertes normals. Preu: 4.000-4.500 ptes.

Binocles

Els millors binocles per anar a mirar ocells són els de 7 o 8 augments. El màxim recomanat són 10 augments, però el pes comença a ser excessiu. Els de més de 10 augments pesen massa, tenen poc camp de visió i quan hi mirem la imatge balla amb la tremolor dels braços. Pel que fa a les lents, els millors binocles són els de 30, 40 o 50 mm. Així doncs, les combinacions òptimes són 7x35, 8x30, 8x40, 8x42 i similars. Els prismàtics molt petits no van tan bé com els tradicionals de tota la vida, que actualment són lleugers i fins i tot protegits contra la humitat. Com més senzill sigui el seu funcionament millor. Hi ha binocles de molt bona qualitat per unes 13.000 ptes. Els més cars freguen les 250.000 ptes.

Adreces

Àrea de Medi Ambient de l'Ajuntament de la Seu d'Urgell

Plaça dels Oms, 1. 25700 la Seu d'Urgell.

Tels.: 973 35 56 00 o 973 35 00 10

Web d'ornitologia urgellenca

Feta pel Pere-Miquel Parés.

www.geocities.com/Paris/Opera/1364

Oficina del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca de l'Alt Urgell (Cos d'Agents Rurals)

Bisbe Guitart, 27. 25700 la Seu d'Urgell.

Tel.: 973 35 52 35

Parc Natural Cadí-Moixeró

La Vinya, 1. 08695 Bagà.

Tel. 93 824 41 51.

Correu electrònic: cadi-moixeró@mixmail.com

Centre de recuperació de fauna autòctona de Vallcalent

Camí de Vallcalent, 63. 25006 Lleida.

Tel. 973 26 79 90

ADN Associació per a la Defensa de la Natura

Av. de les Escoles, 14, 3r. Escaldes. Principat d'Andorra.

Tel.: 86 60 86. Fax: 86 65 86.

Correu electrònic: adn@andorra.ad Web: www.andorra.ad/adn

GCA Grup Català d'Anellament

Museu de Zoologia. Passeig Picasso, s/n. 08003 Barcelona.

Tel.: 93 319 42 79.

Correu electrònic: gca.gca@suport.org Web: www.grupcatala.org

SEO Sociedad Española de Ornitología

Melquiades Biencinto, 34. 28053 Madrid.

Tel.: 91 434 09 10. Fax: 91 434 09 11.

Correu electrònic: seo@seo.org Web: www.seo.org

Oryx, llibreria especialitzada en ornitologia

Bigai, 11. 08022 Barcelona.

Tel.: 93 418 55 11. Fax: 93 418 81 17.

Correu electrònic: oryx@weboryx.com Web: www.weboryx.com

Altair, llibreria especialitzada en viatges i en ornitologia

Balmes, 69-71. 08007 Barcelona.

Tel.: 93 454 29 66. Fax: 93 451 25 59.

Correu electrònic: altair@altair.es

Web: www.libreriaaltair.com/html/princat.htm

Bitxac comú

ÍNDEX DE LES 169 ESPÈCIES SEGONS LA SEVA FENOLOGIA

Hivernants freqüents

Espècies que s'observen cada any a la zona els mesos d'hivern. Solen arribar durant la tardor, o fins i tot a final d'estiu, i se'n van a començament de primavera. Aprofiten la zona del riu com a lloc de descans, de joc i d'alimentació.

Alcedo atthis, 51
Anthus pratensis, 60
Anthus spinoletta, 60
Ardea cinerea, 23
Becadell comú, 42
Bernat pescaire, 23
Blauet, 51
Carduelis spinus, 96
Cargolet, 64
Cettia cetti, 72
Cinclus cinclus, 63
Corb marí gros, 20
Emberiza cia, 99
Emberiza schoeniclus, 100
Erithacus rubecula, 65

Gallinago gallinago, 42
Grasset de muntanya, 60
Griva, 72
Lluer, 96
Merla d'aigua, 63
Pardal de bardissa, 64
Phalacrocorax carbo, 20
Pit-roig, 65
Prunella modularis, 64
Repicatalons, 100
Rossinyol bord, 72
Sit negre, 99
Titella, 60
Troglodytes troglodytes, 64
Turdus viscivorus, 72

Hivernants ocasionals

Espècies que s'observen de tant en tant a la zona els mesos d'hivern. Aprofiten la zona del riu com a lloc de descans, de joc i d'alimentació.

Botxí, 88
Coccothraustes coccothraustes, 98
Durbec, 98
Emberiza citrinella, 99
Fringilla montifringilla, 95
Griva cerdana, 71
Lanius excubitor, 88
Lanius meridionalis, 88
Llucareta, 95

Pinsà borroner, 98
Pinsà mec, 95
Pyrrhula pyrrhula, 98
Serinus citrinella, 95
Tord ala-roig, 72
Turdus iliacus, 72
Turdus pilaris, 71
Verderola, 99

Hivernants esporàdiques

Espècies que s'han observat a la zona d'una a tres vegades els mesos d'hivern. Aprofiten la zona del riu com a lloc de descans, de joc i d'alimentació.

Agró blanc, 22

Cabusset, 20

Egretta alba, 22

Rallus aquaticus, 36

Rascló, 36

Tachybaptus ruficollis, 20

Migradores freqüents

Espècies que s'observen cada any a la zona durant els passos migratoris, ja sigui al de primavera, al de tardor o a ambdós. El riu els serveix de punt de referència per orientar-se, per ajocar-se, per alimentar-se i per descansar, sobretot si la meteorologia adversa (pluja, neu, vent,...) les obliga a aturar-se.

Acrocephalus schoenobaenus, 75

Acrocephalus scirpaceus, 74

Àliga pescadora, 35

Anthus trivialis, 59

Bitxac rogenç, 68

Boscaler pintat gros, 73

Boscarla de canyar, 74

Boscarla dels joncs, 75

Ciconia ciconia, 24

Cigonya blanca, 24

Còlit gris, 69

Cotxa blava, 66

Cotxa cua-roja, 67

Cotxa fumada, 67

Egretta garzetta, 21

Ficedula hypoleuca, 82

Fredeluga, 39

Gamba roja vulgar, 42

Gavina vulgar, 45

Larus ridibundus, 45

Locustella naevia, 73

Luscinia svecica, 66

Martinet blanc, 21

Mastegatxes, 82

Milà negre, 29

Milà reial, 30

Milvus milvus, 30

Milvus migrans, 29

Mosquiter comú, 81

Mosquiter de passa, 82

Muscicapa striata, 82

Oenanthe oenanthe, 69

Oreneta de ribera, 55

Pandion haliaetus, 35

Papamosques gris, 82

Phoenicurus ochruros, 67

Phoenicurus phoenicurus, 67

Phylloscopus collybita, 81

Phylloscopus trochilus, 82

Piula dels arbres, 59

Riparia riparia, 55

Saxicola rubetra, 68

Sylvia atricapilla, 80

Sylvia borin, 79

Sylvia communis, 78

Tallareta vulgar, 78

Tallarol de casquet, 80

Tallarol gros, 79

Tringa ochropus, 43

Tringa totanus, 42

Vanellus vanellus, 39

Xivita, 43

Migradores ocasionals

Espècies que s'observen de tant en tant a la zona durant els passos migratoris, ja sigui al de primavera, al de tardor o a ambdós. El riu els serveix de punt de referència per orientar-se, per ajocar-se, per alimentar-se i per descansar, sobretot si la meteorologia adversa (pluja, neu, vent,...) les obliga a aturar-se.

Agró roig, 23	<i>Himantopus himantopus</i> , 38
<i>Ardea purpurea</i> , 23	<i>Lanius collurio</i> , 87
Arpella vulgar, 32	Martinet de nit, 20
Batallaire, 41	Merla de pit blanc, 71
<i>Bubulcus ibis</i> , 20	<i>Nycticorax nycticorax</i> , 20
<i>Burhinus oedipnemos</i> , 38	<i>Oenanthe hispanica</i> , 70
Cames llargues, 38	<i>Philomachus pugnax</i> , 41
<i>Circus aeruginosus</i> , 32	<i>Streptopelia turtur</i> , 48
Còlit ros, 70	Torlit, 38
Escorxador, 87	Tórtora, 48
Esplugabous, 20	<i>Tringa glareola</i> , 43
Gamba verda, 43	<i>Tringa nebularia</i> , 43
Grua, 37	<i>Turdus torquatus</i> , 71
<i>Grus grus</i> , 37	Valona, 43

Migradores esporàdiques

Espècies que s'han observat d'una a tres vegades a la zona durant els passos migratoris, ja sigui al de primavera, al de tardor o a ambdós. El riu els serveix de punt de referència per orientar-se, per ajocar-se, per alimentar-se i per descansar, sobretot si la meteorologia adversa (pluja, neu, vent,...) les obliga a aturar-se.

<i>Acrocephalus melanopogon</i> , 75	Becut, 42
<i>Anas acuta</i> , 27	Boscarla mostatxuda, 75
<i>Anas clypeata</i> , 29	<i>Calidris alpina</i> , 40
<i>Anas crecca</i> , 27	<i>Calidris minuta</i> , 40
<i>Anas querquedula</i> , 28	<i>Chlidonias niger</i> , 46
<i>Anas strepera</i> , 27	<i>Ciconia nigra</i> , 24
Ànec cuallarg, 27	Cigonya negra, 24
Ànec cullerot, 29	<i>Clamator glandarius</i> , 48
Ànec griset, 27	Cucut reial, 48
<i>Anthus campestris</i> , 59	<i>Emberiza hortulana</i> , 99
Becadell sord, 41	Fotja, 37

Fulica atra, 37
 Fumarell negre, 46
 Gamba roja pintada, 42
 Gavià fosc, 46
 Hortolà, 99
Larus fuscus, 46
Lymnocyptes minimus, 41
 Merla roquera, 71
Monticola saxatilis, 71
Numenius arquata, 42
Numenius phaeopus, 42
 Polit cantaire, 42
Remiz pendulinus, 86
Sylvia cantillans, 77

Sylvia conspicillata, 77
Sylvia hortensis, 78
Sylvia melanocephala, 77
 Tallarol capnegre, 77
 Tallarol de garriga, 77
 Tallarol emmascarat, 78
 Tallarol trencamates, 77
 Teixidor, 86
 Territ menut, 40
 Territ variant, 40
Tringa erythropus, 42
 Trobat, 59
 Xarrasclet, 28
 Xarxet, 27

Estivals i nidificants

Espècies que s'observen a la zona només els mesos d'estiu i que hi nien. Aquests ocells també migren, per això se'n veuen abans i després de l'estiu, durant els passos migratoris de primavera i tardor. Al riu troben aliment, joc, lloc de descans i de nidificació.

Acrocephalus arundinaceus, 76
Apus apus, 50
 Balquer, 76
 Bosqueta vulgar, 76
Caprimulgus europaeus, 50
Charadrius dubius, 38
 Corriol petit, 38
Coturnix coturnix, 36
 Cruixidell, 101
 Cuereta groga, 61
Delichon urbica, 58
 Enganyapastors, 50

Falciot negre, 50
 Guatlla, 36
Hippolais polyglotta, 76
Hirundo rustica, 57
Luscinia megarhynchos, 65
Miliaria calandra, 101
Motacilla flava, 61
 Oreneta cuablanca, 58
 Oreneta vulgar, 57
Otus scops, 49
 Rossinyol, 65
 Xot, 49

Estivals i nidificants a prop

Espècies que s'observen a la zona només els mesos d'estiu i que nien en ambients propers al riu. Aquests ocells també migren, per això se'n veuen abans i després de l'estiu, durant els passos migratoris de primavera i tardor. Al riu troben aliment.

Abellerol, 52
 Àliga calçada, 34
 Àliga marcenca, 32
Apus melba, 51
 Aufrany, 31
 Ballester, 51
 Capsigrany, 89
Circaetus gallicus, 32
 Colltort, 52
Cuculus canorus, 48
 Cucut, 48
 Falcó mostatxut, 35
Falco subbuteo, 35
Hieraaetus pennatus, 34
Jynx torquilla, 52
Lanius senator, 89
Merops apiaster, 52
 Mosquiter pàl·lid, 81
Neophron percnopterus, 31
 Oriol, 86
Oriolus oriolus, 86
Phylloscopus bonelli, 81
 Puput, 52
Sylvia undata, 77
 Tallareta cuallarga, 77
Upupa epops, 52

Presenta tot l'any

Espècies que s'observen a la zona tots els mesos de l'any i que hi nien.
 Al riu troben aliment, jóc, lloc de descans i de nidificació.

Actitis hypoleucos, 44
Alauda arvensis, 55
 Aligot comú, 33
Alosa vulgaris, 55
 Bitxac comú, 68
Buteo buteo, 33
 Cadenera, 96
Carduelis cannabina, 97
Carduelis carduelis, 96
Carduelis chloris, 95
Cisticola juncidis, 73
 Cogullada vulgar, 55
 Colom roquer, 46
Columba livia, 46
 Cuereta blanca, 63
 Cuereta torrentera, 62
Emberiza cirilis, 99
 Estornell negre, 92
 Estornell vulgar, 91
Falco tinnunculus, 35
 Gafarró, 95
Galerida cristata, 55
Gallinula chloropus, 36
 Gamarús, 50
 Garsa, 90
 Gavià argentat, 46
 Gratapalles, 99
Larus cachinnans, 46
 Mallerenga blava, 84
 Mallerenga carbonera, 84
 Merla, 71
Motacilla alba, 63
Motacilla cinerea, 62
 Òliba, 48
 Pardal comú, 92
 Pardal xarrec, 92
Parus caeruleus, 84
Parus major, 84
Passer domesticus, 92
Passer montanus, 92
 Passerell comú, 97
Pica pica, 90
 Polla d'aigua, 36
Ptyonoprogne rupestris, 56
 Roquerol, 56
Saxicola torquata, 68
Serinus serinus, 95
Streptopelia decaocto, 47

Strix aluco, 50
Sturnus unicolor, 92
Sturnus vulgaris, 91
 Tórtora turca, 47
 Trist, 73

Turdus merula, 71
Tyto alba, 48
 Verdum, 95
 Xivitona vulgar, 44
 Xoriguer comú, 35

Presenta tot l'any a prop

Espècies que s'observen a la zona tots els mesos de l'any però que no hi nien. Al riu troben aliment o hi passen sense dependre'n per a res.

Accipiter nisus, 33
Aegithalos caudatus, 83
 Àliga daurada, 34
Anas platyrhynchos, 27
 Ànec coll-verd, 27
Aquila chrysaetos, 34
 Astoret, 33
Certhia brachydactyla, 85
Columba palumbus, 47
 Corb, 91
 Cornella, 91
Corvus corax, 91
Corvus corone, 91
 Cotoliu, 55
Dendrocopos major, 55
 Falcó pelegrí, 36
Falco peregrinus, 36
Fringilla coelebs, 94
 Gaig, 89
Garrulus glandarius, 89

Gralla de bec vermell, 90
Gypaetus barbatus, 30
Gyps fulvus, 31
Lullula arborea, 55
 Mallerenga cuallarga, 83
 Pardal roquer, 93
Petronia petronia, 93
 Pica-soques blau, 85
 Picot garser gros, 55
 Picot verd, 53
Picus viridis, 53
 Pinsà comú, 94
Pyrhacorax pyrrhocorax, 90
 Raspinell comú, 85
Sitta europaea, 85
 Tord comú, 71
 Trencalòs, 30
 Tudó, 47
Turdus philomelos, 71
 Voltor comú, 31

Escapades

Espècies que per la seva condició d'ocells domèstics, se sap o se sospita que la seva presència a la zona és fruit d'un alliberament o d'un escapament. Normalment es moren per inadaptació a la vida silvestre (caça, depredació, accidents, meteorologia i gana són les principals causes que provoquen la mort dels ocells escapats).

Ànec mut, 26
Cairina moschata, 26

Cigne mut, 25
Cygnus olor, 25

Accidentals

Espècies salvatges que atesa la seva raresa al conjunt del país no es poden considerar cap de les categories anteriors. S'entén la seva presència a la zona com un fet aïllat. Aprofiten la zona del riu com a lloc de descans, de joc i d'alimentació. Se solen veure a l'hivern, quan les condicions meteorològiques són molt adverses al paísos d'on provenen, i durant les migracions.

Anser caerulescens, 26

Emberiza pusilla, 100

Oca de la neus, 26

Repicatalons petit, 100

ÍNDIX D'ESPÈCIES

- Abellerol, 52
Accipiter nisus, 33
Acrocephalus arundinaceus, 76
Acrocephalus melanopogon, 75
Acrocephalus schoenobaenus, 75
Acrocephalus scirpaceus, 75
Actitis hypoleucos, 44
Aegithalos caudatus, 83
Agró blanc, 22
Agró roig, 23
Aix galericulata, 103
Alauda arvensis, 55
Alcedo atthis, 51
Àliga calçada, 34
Àliga daurada, 34
Àliga marcenca, 32
Àliga pescadora, 35
Aligot comú, 33
Alosa vulgar, 55
Anas acuta, 27
Anas clypeata, 29
Anas crecca, 27
Anas penelope, 103
Anas platyrhynchos, 27
Anas querquedula, 28
Anas strepera, 27
Ànec coll-verd, 27
Ànec cuallarg, 27
Ànec cullerot, 29
Ànec griset, 27
Ànec mandarí, 103
Ànec mut, 26
Ànec xiulador, 103
Anser caerulescens, 26
Anthus campestris, 59
Anthus pratensis, 60
Anthus spinoletta, 60
Anthus trivialis, 59
Apus apus, 50
Apus melba, 51
Aquila chrysaetos, 34
Ardea cinerea, 23
Ardea purpurea, 23
Arpella vulgar, 32
Astoret, 33
Aufrany, 31
Aythya marila, 102
Aythya nyroca, 103
Ballester, 51
Balquer, 76
Batallaire, 41
Becadell comú, 42
Becadell sord, 41
Becut, 42
Bernat pescaire, 23
Bitó comú, 102
Bitxac comú, 68
Bitxac rogenic, 68
Blauet, 51
Boscaler pintat gros, 73
Boscarla de canyar, 74
Boscarla dels joncs, 75
Boscarla mostatxuda, 75
Bosqueta vulgar, 76
Botaurus stellaris, 102
Botxí, 88
Bubulcus ibis, 20
Burhinus oedicnemus, 38
Buteo buteo, 33
Cabusset, 20
Cadernera, 96
Cairina moschata, 26
Calidris alpina, 40
Calidris minuta, 40
Cames llargues, 38
Caprimulgus europaeus, 50
Capsigrany, 89
Carduelis cannabina, 97
Carduelis carduelis, 96
Carduelis chloris, 95

- Carduelis spinus*, 96
Cargolet, 64
Certhia brachydactyla, 85
Cettia cetti, 72
Charadrius dubius, 38
Chlidonias niger, 46
Ciconia ciconia, 24
Ciconia nigra, 24
Cigne mut, 25
Cigonya blanca, 24
Cigonya negra, 24
Cinclus cinclus, 63
Circaetus gallicus, 32
Circus aeruginosus, 32
Cisticola juncidis, 73
Clamator glandarius, 48
Coccothraustes coccothraustes, 98
Cogullada vulgar, 55
Còlit gris, 69
Còlit ros, 70
Colltort, 52
Colom roquer, 46
Columba livia, 46
Columba palumbus, 47
Corb, 91
Corb marí gros, 20
Cornella, 91
Corriol petit, 38
Corvus corax, 91
Corvus corone, 91
Cotoliu, 55
Coturnix coturnix, 36
Cotxa blava, 66
Cotxa cua-roja, 67
Cotxa fumada, 67
Cruixidell, 101
Cuculus canorus, 48
Cucut, 48
Cucut reial, 48
Cuereta blanca, 63
Cuereta groga, 61
Cuereta torrentera, 62
Cygnus olor, 25
Delichon urbica, 55
Dendrocopos major, 55
Dendrocopos minor, 104
Durbec, 98
Egretta alba, 22
Egretta garzetta, 21
Emberiza cia, 99
Emberiza cirrus, 99
Emberiza citrinella, 99
Emberiza hortulana, 99
Emberiza pusilla, 100
Emberiza schoeniclus, 100
Enganyapastors, 50
Erithacus rubecula, 65
Escorxador, 87
Esplugabous, 20
Estornell negre, 92
Estornell vulgar, 91
Faisà, 103
Falcot negre, 50
Falcó mostatxut, 35
Falcó pelegrí, 36
Falco peregrinus, 36
Falco subbuteo, 35
Falco tinnunculus, 35
Ficedula hypoleuca, 82
Flamenc, 102
Fotja, 37
Fredeluga, 39
Fringilla coelebs, 94
Fringilla montifringilla, 95
Fulica atra, 37
Fumarell negre, 46
Gafarró, 95
Gaig, 89
Galerida cristata, 55
Gallinago gallinago, 42
Gallinula chloropus, 36
Gamarús, 50
Gamba roja pintada, 42
Gamba roja vulgar, 42
Gamba verda, 43
Garrulus glandarius, 89
Garsa, 90
Gavià argentat, 46

- Gavià fosc, 46
 Gavina vulgar, 45
 Gavineta de tres dits, 104
 Gralla de bec vermell, 90
 Grasset de muntanya, 60
 Gratapalles, 99
 Griva, 72
 Griva cerdana, 71
 Grua, 37
Grus grus, 37
 Guatlla, 36
Gypaetus barbatus, 30
Gyps fulvus, 31
Hieraaetus pennatus, 34
Himantopus himantopus, 38
Hippolais polyglotta, 76
Hirundo rustica, 57
 Hortolà, 99
Ixobrychus minutus, 102
Jynx torquilla, 52
Lanius collurio, 87
Lanius excubitor, 88
Lanius meridionalis, 88
Lanius senator, 89
Larus cachinnans, 46
Larus fuscus, 46
Larus ridibundus, 45
 Llucareta, 95
 Lluer, 96
Locustella naevia, 73
Lullula arborea, 55
Luscinia megarhynchos, 65
Luscinia svecica, 66
Lymnocyptes minimus, 41
 Mallerenga blava, 84
 Mallerenga carbonera, 84
 Mallerenga cuallarga, 83
 Martinet blanc, 21
 Martinet de nit, 20
 Martinet menut, 102
 Mastegatatxes, 82
 Merla, 71
 Merla d'aigua, 63
 Merla de pit blanc, 71
 Merla roquera, 71
Merops apiaster, 52
 Milà negre, 29
 Milà reial, 30
Miliaria calandra, 101
Milvus migrans, 29
Milvus milvus, 30
Monticola saxatilis, 71
 Morell buixot, 102
 Morell xocolater, 103
 Mosquiter comú, 81
 Mosquiter de passa, 82
 Mosquiter pàl·lid, 81
Motacilla alba, 63
Motacilla cinerea, 62
Motacilla flava, 61
Muscicapa striata, 82
Neophron percnopterus, 31
Numenius arquata, 42
Numenius phaeopus, 42
Nycticorax nycticorax, 20
 Oca de la neu, 26
Oenanthe hispanica, 70
Oenanthe oenanthe, 69
 Òliba, 48
 Oreneta cuablanca, 58
 Oreneta de ribera, 55
 Oreneta vulgar, 57
 Oriol, 86
Oriolus oriolus, 86
Otus scops, 49
Pandion haliaetus, 35
 Papamosques gris, 82
 Pardal comú, 92
 Pardal de bardissa, 64
 Pardal roquer, 93
 Pardal xarrec, 92
Parus caeruleus, 84
Parus major, 84
Passer domesticus, 92
Passer montanus, 92
 Passerell comú, 97
Petronia petronia, 93
Phalacrocorax carbo, 20

- Phasianus colchicus*, 103
Philomachus pugnax, 41
Phoenicopterus ruber, 102
Phoenicurus ochruros, 67
Phoenicurus phoenicurus, 67
Phylloscopus bonelli, 81
Phylloscopus collybita, 81
Phylloscopus trochilus, 82
Pica pica, 90
Pica-soques blau, 85
Picot garser gros, 55
Picot garser petit, 104
Picot verd, 53
Picus viridis, 53
Pinsà borroner, 98
Pinsà comú, 94
Pinsà mec, 95
Pit-roig, 65
Piula dels arbres, 59
Polit cantaire, 42
Polla d'aigua, 36
Prunella modularis, 64
Pyronoprogne rupestris, 56
Puput, 52
Pyrrhocorax pyrrhocorax, 90
Pyrrhula pyrrhula, 98
Rallus aquaticus, 36
Rascló, 36
Raspinell comú, 85
Remiz pendulinus, 86
Repicatalons, 100
Repicatalons petit, 100
Riparia riparia, 55
Rissa tridactyla, 104
Roquerol, 56
Rossinyol, 65
Rossinyol bord, 72
Saxicola rubetra, 68
Saxicola torquata, 68
Serinus citrinella, 95
Serinus serinus, 95
Sit negre, 99
Sitta europaea, 85
Streptopelia decaocto, 47
Streptopelia turtur, 48
Strix aluco, 50
Sturnus unicolor, 92
Sturnus vulgaris, 91
Sylvia atricapilla, 80
Sylvia borin, 79
Sylvia cantillans, 77
Sylvia communis, 78
Sylvia conspicillata, 77
Sylvia hortensis, 78
Sylvia melanocephala, 77
Sylvia undata, 77
Tachybaptus ruficollis, 20
Tallareta cuallarga, 77
Tallareta vulgar, 78
Tallarol capnegre, 77
Tallarol de casquet, 80
Tallarol de garriga, 77
Tallarol emmascarat, 78
Tallarol gros, 79
Tallarol trencamates, 77
Teixidor, 86
Territ menut, 40
Territ variant, 40
Titella, 60
Tord ala-roig, 72
Tord comú, 71
Torlit, 38
Tórtora, 48
Tórtora turca, 47
Trencalòs, 30
Tringa erythropus, 42
Tringa glareola, 43
Tringa nebularia, 43
Tringa ochropus, 43
Tringa totanus, 42
Trist, 73
Trobat, 59
Troglodytes troglodytes, 64
Tudó, 47
Turdus iliacus, 72
Turdus merula, 71
Turdus philomelos, 71
Turdus pilaris, 71

Turdus torquatus, 71

Turdus viscivorus, 72

Tyto alba, 48

Upupa epops, 52

Valona, 43

Vanellus vanellus, 39

Verderola, 99

Verdum, 95

Voltor comú, 31

Xarrasclet, 28

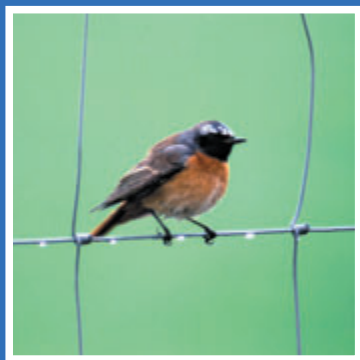
Xarxet, 27

Xivita, 43

Xivitona vulgar, 44

Xoriguer comú, 35

Xot, 49

Anar a mirar ocells
esmola la sensibilitat, afina els sentits
i esvaeix les preocupacions.
Els ocells del Segre a la Seu
us hi convida.